

תנו א מפני שצריך לדקדק וכו'. כן כתב ספר התרומה צ"מ
 פ"א וסימן פ"ג ונראה דאין לנו לומר דאם אין בהן
 שיעור ה"ל ספק זכרה לזכרה דהא כיון שכתב ומוטב שימעט זה
 וכמו שנהגו למיפא קפיוא קפיוא משום חשש חימוץ כדאיתא בפרק
 אלו עוצרין (דף מ"ח:) ואינו צריך
 ליעול חלה יוצא מידי ספק ועוד
 דה"ל לתקן ליעול חלה בלא זכרה
 אלא יש לחשוש שמא יוצאו חס"כ
 לדי צירוף דיחתיינו בחלה ויאכלם
 בטעלן בלא הפרשת חלה וכו' ←

סימן תנו

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] דין הפרשת חלה ללש בחול: [ב] וללש ביום טוב של פסח:

א מפני שצריך לדקדק בשיעור העיסה שלא
 להרבות בה משום חשש חימוץ ומוטב שימעט
 בה לכן (ב) טוב לקרב העיסות [א] יחד בשעת
 הפרשת חלה דשמא יש בהן שלא היה בה שיעור
 ואם לא הפריש מן העיסה (ג) יתנם בסל והסל

הרא"ש בפרק קמא דפילה (ס"י י):
 ב ומה שכתב טוב לקרב
 העיסות יחד וכו'. היינו לומר
 שיהיו נוספות זו עם זו והוא הדין
 צירוף כל נמי קני למאי דקיי"ל כרבי
 אליעזר (חלה פ"ג מ"י) דלף הסל

מנרפן כמו נשיכה וכן פירש הר"ש ריש פרק ד' לחלה (מ"א ד"ה
 ומן). ואם ממכה הפת זמפה חשיב כמו כלי לזרפס כמ"ש בסמ"ק
 סימן (רכ"א) [רכ"ב] (עמי רל הגהות הר"ף אוח י) וכן נוהגין: ומה
 שכתב ואם לא הפריש מן העיסה וכו'. לכאורה משמע מלשון
 רבינו לזירוף כל מהני אפילו אינן נוגעין גם צורה דעה סימן שכי"ה
 כתב בסתם דהסל מנרפן אצל צמ"ג בהלכות חמץ (לאוין עט לא ע"ג)
 כתב דוקא שיגעו יחד וכן כתבו התוספות בשם ר"י פרק אלו עוצרין
 (דף מ"י:) דג"ה הואיל (סוף דיטר ראשון) ומדברי הרא"ש בהלכות
 חלה (פ"א מ"ד) נראה שהסכים לזה שכתב ח"ל רבי אליעזר לא צני
 נשיכה אלא נגיעה בכלי וכו' וצריך לומר דרבינו קיבל זה:

רז ושמואל אם מודלת אשה ביום טוב קמת לעיסתה וכמו התוספות
 (כט: ד"ה שמואל) דאפילו מאן דשרי היינו לדידהו שהיו נותנין חלה
 לכהן הילכך שרי למדוד כדי שחטול חלה צעין יפה אצל אנו שאין
 נותנין חלה לכהן אלא שורפין אותה אין למדוד אלא יש לנו לשער
 מאומד ששהיה צריח כשיעור מפני
 הזכרה וכן בפסח נמי יש ליזהר
 מלמדוד ביום טוב למזות וצריך
 לעשות פחות מכשיעור ולא ימדוד
 צמדה שעשו למדוד בחול צמזמז
 אלא יפחות או יוסף אם המדה
 קטנה: והרא"ש (שם סוס"י טו)
 כתב הר"ף (שם טו.) והרמב"ם (יו"ט
 פ"ד הכ"ב) והעיטור (מ"ב הל' יו"ט
 קמב) פסקו כמאן דאסור למדוד
 קמת ביום טוב וכן זיהרות הנשים
 שלא למדוד צמדה שמודדין זה בחול

אלא פוחתים או מוספות ואף למחירים היינו דוקא צמיחה שהיו
 נותנין אחד מעשרים וארבעה חלה (חלה פ"ג מ"י) וטעם זה לא שייך
 האידעא ומיהו בפסח שאין לשין יותר מעשרון וגם אין לפחות משיעור
 חלה אפשר שדומה לנטילת חלה צעין יפה למחירין עכ"ל: ורבינו
 לא סמך על זה להחיר משום דלא אמר הרא"ש כן אלא לדעת
 המחירים למדוד קמת ביום טוב אצל לא לדעת האוסרין וכיון שהר"ף
 והרמב"ם והעיטור פסקו כדעת האוסרין אין להחיר ועוד דכיון
 דאפילו לדעת המחירין לא אמר הרא"ש כן צדאי אלא בדרך אפשר
 אין לסמוך על זה להחיר יג' וכ"כ רבינו ירוחם בנחמ"ד ד' (ח"א ל ע"ד)
 בפסח יש מחירים למדוד ויש אוסרים וכן נראה עיקר עכ"ל וכן
 דעת הגהות מיימוניות שכתבו בהלכות יום טוב בפרק ד' (הכ"ב דפו'
 קושטא) כליל יום טוב של פסח שצריך לעשות ג' מזות של מזוה וצריך לעשות שיעור חלה לא ימדוד אלא ילוש בשני פעמים ובכל פעם
 ישים יותר מחצי מדה אצל הר"ן (שם טו. ד"ה מודדת) כתב פסק הר"ף דאסור למדוד קמת ביום טוב ומיהו מסתברא דלנוכך הפסח
 שהאשה זריכה למדוד לא גרע מתצלין לנחתום דשרי (פ"ה כט.) (ה):

קושטא) כליל יום טוב של פסח שצריך לעשות ג' מזות של מזוה וצריך לעשות שיעור חלה לא ימדוד אלא ילוש בשני פעמים ובכל פעם
 ישים יותר מחצי מדה אצל הר"ן (שם טו. ד"ה מודדת) כתב פסק הר"ף דאסור למדוד קמת ביום טוב ומיהו מסתברא דלנוכך הפסח
 שהאשה זריכה למדוד לא גרע מתצלין לנחתום דשרי (פ"ה כט.) (ה):

תנו פרטי רמזי דינים המחודשים המבוארים בזה הסימן

[א] אם מפרישין חלה בעיסה או אחר אפיה: [ב] במקום שאין בהן בעיר אם מותר לטלטל החלה ביום טוב:

א מפני שצריך לדקדק בשיעור העיסה שלא להרבות בה מפני חשש חימוץ ומוטב שימעט בה לכן טוב לקרב העיסות
 יחד. דברים פשוטים הם: וזה שכתב טוב לקרב העיסות יחד. היינו שיגעו העיסות זו בזו עד שידבק מעט מזו בזו וכן כתב
 רבינו בספר יורה דעה סימן שכי"ה: ומה שכתב ואם לא הפריש מן העיסה יתנם בפ"ו וכו'. בפרק אלו עוצרין (מ"ח:) אמר
 רז יוסף הני נשי דידן נהוג למיפא קפיוא קפיוא לפסחא אמר ליה אביי מאי דעמיך לחומרנא חומרנא דאמי לדי קולא הוא דקא מפקע
 ליה מידי חלה אמר ליה דעבדן כרבי אליעזר דמניא [א] רבי אליעזר אומר הרודה ונותן לכל הסל מנרפן אמר רב יהודה אמר שמואל
 הלכה כרבי אליעזר וכתב ספר התרומה (ס"י פג) על זה ואם אינו עושה רק אחת טוב יותר ללוש כמות השיעור צריח כדי ליעול
 חלה צריחור בלי ספק וגם יוכל לזרף עליה ואין חשש חימוץ משום פורתא דהוי טפי עכ"ל: כתב רבינו צטור יורה דעה סימן
 שכי"ה אם נתנם על לוח וכיוצא בו דבר שאין לו ציח קיבול כתב הרמב"ם (ה' נזורים פ"ו הי"י) שהוא ספק אם מנרפו אם לאו ואם
 הוא חלה מדצריהם פטורה לכן כשמנרפין בכלי צריך שלא ילא ממנו שום דבר למעלה מדופני הכלי ואם ממכה הפת זמפה חשיב כמו

דרכי משה

(ה) וכתב מהרי"ל (שם עמ' עב ס"י יט) דימדוד מערב יום טוב ויצרוד
 בסדין או יניח עומר תוך המדה ולא יתנו תוך הספל שלש בו שמא
 עדיין משקה טופח עליהן: כתב מהרא"י בתרומת הדשן (ח"א)
 סימן קכ"ד כשלשין עיסה בפסח למצות ולפעמים הוסיפו מים בקמח
 יותר מן הראוי אסור להוסיף או ג"כ קמת לתוך הלישה כדי שיהא
 העיסה כראוי אלא אם כן הוא אפשר בלי שהיות העיסה טוב ללוש
 עוד עיסה אחרת קטנה מגיבול קשה ויבש לפי ערך ויערב אותו עם
 עיסה המלוחלת שנתוסף בו מים ויקבלו זו מזו לחלוחית ויבשות
 עד שיגיע שניהם למידה בינונית יד': כתוב במהרי"ל (ע' פסקי
 מהר"ש עמ' עח ס"י ל) שבבית מהר"ש (ס"י רפב) היו נוהגים להדיח בצונן
 לכל הכלים שעושים בהן המצות הן העריבות שלשים בהן הן העצים
 שעורכים ומגלגלים בהן הפת הן העצים שדוקרין בהן וכן נראה לי
 דהכי עדיף טפי ממה שנהגו ברוב המקומות לגרוד בזכוכיות הכלים
 כי דבר קשה הוא בעיני לטהרן על ידי גרירה זו כי אם היה נקב או
 גומא בתוך הכלים אי אפשר לטהר בגרירה לכן נראה לי דעדיף טפי
 על ידי הדחה מיר אחר הלישה ויזהר לנגבן היטב קודם הלישה
 השנית הבא וכמו שנהג מהר"ש ואי איישר חילי אבטל מנהג
 הגרירה:

7

כלי לזרפן ושם יתבאר דן צע"ה: וכתב בספר המנהיג (ה'י פסח סי' לח) שצריך להפריש חלה מכל מדה ומדה ואין להקפיד כמה עיסות ולהפריש מאחת על כולן כי הכל מזרפן לא אמרו אלא בשלה היה צבל אחת שיעור חלה ולחומרם אצל לא להקל עכ"ל. ונראה דאפילו לדין שאין אנו נותנין חלה לכהן ש"ך לומר כן וכבר הוכיח סברא זו צפרק אלו עוצרין המרדכי (סי' תקצט) בשם רבי אליעזר ממין (יראים השלם ח"א סי' קמח טו) וכתב שספר המצות (לארין עט לא ע"ג עשין קמא רג

ע"ה) ואבי העזרי (סי' קסו) חולקין עליו וכן הן דברי רבינו צהלכות חלה (יו"ד סי' ששה) ואדרבה היקל בשיש צבל עיסה שיעור חלה ורובה להפריש מזו על זו שאינו צריך צירוף כל ולא נגיעה רק בשמיהן לפניו סגי להפריש. מזו על זו וכן כתב גם כן כאן בצמון וכן הם דברי הרא"ש צפרק קמא דיוס טוב (סי' יג) וכן מלאמי בתשובה אשכנזים ח"ל שמתהת על שהייתי מזרף כל המצות לסל אחד אחר אפיינתו צפסח וטעל מאחת חלה וכתבם דרבי אליעזר לא אמר הסל מזרפן אלא לחומרם אצל לא לקולא דע לך מורי שצבל צרפס ונהגים כן וגם ספר התרומה (סי' פא) פסק ל'ן וידוע אני שראית דצריך צאבי העזרי למה לא ראית מסקנא דמילתא כי צקוף דצריז כתב דודאי שרי לעשות כן אצל המנהג שאתה נוהג ליעול מכל עיסה ועיסה מעט ואתה עושה מכל המלות חררה אחת אין זה מנהג כשר כי צמוך שאתה משהה אותן הם צאים לידי חימוץ עכ"ל: [בדק הביית]

ואחר כן מצאתיה בתוך תשובות הרשב"א (ח"א סי' תתלה) ונראה לי שהיא חשובת מהר"ם (דפי קושטא סי' בא, דפי לבוב סי' שסו, דפי פראג סי' שכב) [עד כאן] ונראה דהיינו דוקא צמוך הפסח אצל אם לש קודם הפסח שפיר דמי לעשות כמו שהיה אוחז חכם עושה ליעול מכל עיסה ועיסה מעט וכו' וזה נכון יותר מלהמחין עד לאחר אפיה וכל שכן צארץ ישראל דאיכא למיתש שמה יאכל ממנה ואין חקנה להפריש על מה שנאכל ממנה ומכל מקום אם אי אפשר להפריש מכל אחת מפני המהירות שפיר דמי להפריש אחר אפיה מיד (ב):

ואם ידוע שהיה בעיסה שיעור חלה ושכח להפריש חלה עד לאחר אפיה צירוף ס' אין צריך וכו'. כן כתב הרא"ש צפרק אלו עוצרין (סי' ו) מדלל מיייתי דרבי אליעזר אלא אהני שזי דליישי קפיוא קפיוא דלא היה צו שיעור חלה אצל אם מתחלה היה צו שיעור חלה אין צריך צירוף כל אלא הקפה צעלמא כדי לתרום מן המוקף ודלא כדמשמע מדברי הרי"ף (י"ד) ורש"י (מח: ד"ה אמר ליה) ה' דלף על פי שהיה שם מתחלה כדי חיזו חלה אפילו הכי צעז צירוף כל והר"ן (ד"ה גמי) כתב גם כן כדברי הרא"ש: ובשומע מדברי רבינו שאם יש בעיסה שיעור חלה לכתחלה צריך להפריש חלה צעודה עיסה קודם שאתה וכן נראה מדברי הרמב"ם צפרק ח' מהלכות צבורים (ה' 6-7) והאגור (קוס"י תשמו) כתב בשם שצלי הלקט (סי' ריב טו) וזה לשונו ה"ר מאיר כתב דוקא צדיעצד טוב לעשות כן לזרפו צבלי אצל לכתחלה לא דראשית עריסותיכס אמר רחמנא (צמודו טו כ) צעודה עיסה אצל צפסח וצבל יוס טוב שמשקרא עליה שם אסור לעלטלו וגם אין שורפין קדישים ציוס טוב שנת כג: וש"י) והאיל ולא אפשר צענין אחר מותר עכ"ל וכבר כתבתי צמון שאם אי אפשר להפריש מכל עיסה מפני המהירות מפרישין אחר אפיה מיד: 7 אפילו שכח ואב"צ קצת יפריש על המותר דח"ת חוצה לארץ אוב"צ והולך ואחר כך מפריש. מימרא שמואל צצבורות פרק עד כמה (כו) וכתב המרדכי צפרק אלו עוצרין (סי' תקצט) ואם שכח ולא הפריש מערצ יוס טוב אין לסמוך

ג ומה שכתב ואם ידוע (וכו') שהיה בעיסה שיעור חלה וכו'. כ"כ הרא"ש צפרק אלו עוצרין לאם היה צו שיעור חלה מתחלה אין צריך צירוף כל אלא הקפה צעלמא כדי לתרום מן המוקף. וזה שכתב רבינו א"א יקריב כל הבכורות יחד וכו'. כלומר הקפה צעלמא אפילו אין נוגעות אלא שהיו סמוכות זו לזו צפנינו:

7 ומה שכתב ואפילו אם שכח ואב"צ וכו'. מימרא דשמואל צפרק קמא דצ"ה (ט) חלמ חון לארץ אוכל והולך ואח"כ מפריש וכמו המוספות (ד"ה גלגל) והרא"ש (סי' יג) לשם דהכי קיי"ל וקשיא לי דאמאי כתב רבינו אם שכח ואכל הלא שמואל אמר אוכל והולך לכתחלה וי"ל דרבינו ראה דהרא"ש כתב צהלכות חלה (סי' ד) וצפרק אלו עוצרין (סי' ו) לאם היה צו שיעור חלה צענין הקפה וצפרק קמא דצ"ה כתב איפכא ומיהו מוקף ודאי לא צענין מדשריין דאוכל והולך ואח"כ מפריש וכו' ומיישב רבינו דלכתחלה לא יאכל עד שפירש מן המוקף אלא דצדיעצד אם שכח ואכל קמא מקיליין צחלת חוזה לארץ דיפריש על המותר ושפיר מפריש אף למה שכבר נאכל אע"פ דלא הו' מן המוקף ואוכל והולך המותר אלא דלפי זה קשה לכאורה דאמאי קאמר יפריש על המותר הלא מפריש גם על מה שנאכל כבר אצל נראה דצו להורות דאם אוכל ואינו משייר אלא כדי חלה צצד ומפרישה על כל מה שאכל כבר אינה חלה צענין ראשית (ע"י דצריס י"ד) ששיריה מוצרין פירוש שיהא ניכר שזו חלה

דרכי משה (ב) והפנהג להפריש מכל עיסה ועיסה קודם האפיה אפילו תוך הפסח. ואם שכח להפריש קודם האפיה יפריש אחר האפיה ואם נטל מעיסה אחת ומהאחרים לא לקח ונתערבו המצות שאינו יודע איזה הן מן החיוב או מן הפטור צריך לצרף כל המצות בסל ד* ויקח חלה מכל מצה ומצה דאי אפשר להפריש מאחת על כולן שמה יפריש מן הפטור על החיוב אבל אם מכיר מצה אחת מפריש מאותה מצה המחוייבת ופותר האחרות ועיין לקמן סימן תקצ"ו (אות ד) עוד תיקון אחר בזה:

727 (א) וכתב מהר"י ווייל (סי' קצג) וצריך ליהדר שזה שנטל לחלה תוך הסל [יהא נוגע] ג לכל המצות וכן משמע בהגהות אשר"י כתב הכל בו (סי' פט נח) הא דמועיל צירוף סל היינו דוקא כשהכל של אדם אחד אבל אם הוא של שני בני אדם אינו מצטרף ובאיש אחד מי לא אלא אם כן הוא מין אחד עכ"ל. וכן הוא ביורה דעה הלכות זלה (סי' שכו רסו). ועיין לקמן בהלכות חלה (יו"ד סי' שכח רסח). כיצד בך על החלה כי אין חילוק בין פסח לשאר ימות השנה:

פרישה (ג) ושכח להפריש וכו'. דוקא שכח אצל לכתחלה מזה להפריש קודם אפיה דכתיב ראשית עריסותיכס צעודה עיסה וצעודה עיסה יכול ג"כ להפריש מאחת על אחת ואין צריך אלא חלה אחת אף על פי שיש צבל אחת שיעור חלה: (ד) א"א יקריב וכו'. כדי לתרום מן המוקף:

והחלה מתיר השיריים כדאיתא בפרק כל שעה (דף לג.) ולכן צריך לשייר יותר מכדי שיעור חלה כדי שיהא מפורש גם על המותר שאז שיריה ניכרים וכ"כ הרא"ש בפרק קמא דצילה (סג) דלא כפירוש רש"י (פנה ט. ד"ה אוכל והולך) דצמשייר כדי חלה בלחוד

נמי שרי עיי"ש (בדף מה ע"ג) ח ולכן כחז רצונו יפריש על המותר לזריך לשייר יותר מכדי חלה כדפרישית: אבל לפעמי' דאין דעת הרא"ש לחלק בין לכתחלה לדיעבד ולדחוק בלשון אוכל והולך ואח"כ מפרש אלף החילוק הוא בין לש עיסה אחת ללש הרבה עיסות דעיסה אחת דאית בה שיעור חלה לא צעין הקפה והתם קאמר שמואל אוכל והולך לכתחלה אבל בשמי עיסות ובכל אחת שיעור חלה זה

כתב הרא"ש דצעין מן המוקף כיון שלא נלושו הככרות יחד וחילוק זה מוצא במרדכי בפרק אלו עוברין (סי' תקנ"ג) וכ"כ בספר המרומה בסימן פ"ג והכי משמע מלשון הרא"ש ולפי זה בלש הרבה עיסות ובכל אחת כשיעור חלה כלל מערב יום טוב צריך לשייר מכל מנה ומנה או יחזור ויאפה עיסה אחת ביום טוב ויפריש ממנה על כולן וכמ"ש התוספות בפרק קמא דצילה וכן כתב המרדכי בפרק אלו עוברין על שם ה"ר שמואל ולא ידעתי טעם למ"ש ב"י על דברי ה"ר שמואל ומשמע דהיינו כשלא נטרפו בלל דלירוף כל לא נאמר חלה בשלה היה זו שיעור חלה:

ה דל"ש עיסה ביום טוב ש" פסח וכו'. משנה בפרק אלו עוברין פליגי זה חנאי ופסקו הפוסקים להלכה כרבי אליעזר דלא תקרא לה שם עד שתאפה וכתבו התוספות והרא"ש לשם ומיהו מודה רבי אליעזר דאם שכח וקרא לה שם דיטילנה לזון כבן במירא וכן פסק רבינו תם וכן כתב הסמ"ג משמו בהלכות י"ט (לאוין עה כו.): גם מה שכתב רבינו לחלק בין כשיש שם כהן לאין שם כהן גם כן מוצא לשם בדברי התוספות (מו. ד"ה עד) והרא"ש (סי' ו) ושאר פוסקים וזלתי רש"י (מח: ד"ה אמר ליה) בשם רבו רבינו יקר הלכה למעשה דלא קרינן עלה שם חלה עושין חררה קטנה אלל גדולה ואופה שמיין וכשהוא רודה נותן לכלי והוא מרפן וטעל הקטנה וקורא לה שם ומצרך ומניעה ושורפה משחמץ או למחר ע"כ דמשמע מדבריו שכתב דעושין חררה קטנה אלל גדולה דצעין שמהא

נוגעת בעודה עיסה בנשיכה שנושכות זו עם זו ואופה כך שמיין בנשיכה וגם צריך אחר כך לירוף כל זו היא שיטת ה"ר אליעזר ממיין (יראים השלם ח"א סי' קמח סו:) שכתב המרדכי משמו בפרק אלו עוברין (סי' תקנ"ט) דלירוף כל לא סגי בלא נגיעה אלל כשאין צעיסה שיעור חלה אלל אם היה זו שיעור חלה לא סגי בלירוף כל חלה בנגיעה כדי ליעול מן המוקף וזה היפך סברת התוספות (מו: סוף דטר ראשון הוהיל) והרא"ש (הלכות חלה פ"א מ"ד) דבאין זה שיעור חלה צעין לזרפן טפי מדאית בה שיעור חלה דלא צעין אלל שיהיו סמוכות לפנינו כמ"ש לעיל (סעי' ג-ג) צמון ומפורש בספר יראים בסימן קפ"ג (השלם סס) שסובר הרא"ש ין דדוקא צעודן עיסה מהני נגיעה אלל לאחר שנאפו אפילו נגיעה לא מהני ואוכל טבל מדרצנן ע"כ משמע דצעין נשיכה צעודן עיסה ואח"כ אופה את שמיין יחד כדפרישתי לרש"י: ובהדרש"י כתב בתשובה (סוס"י נח) דלא נהגינן כהתוספות וכהרא"ש אלל כמו שכתב רש"י דצעין לירוף כל ונגיעה גם נהגינן דלא יקרא לה שם אפילו איכא כהן קטן. ואפשר דמשום חששא דילמא קטנו בין קטן בן חשע לקטן פחות מכן חשע עשו הקדמונים תקנה שאין להאכיל לקטן כלל מיהו ראיתי מקצת גדולים שהאכילו חלה לכהן קטן אלל מקצת גדולים מחמירין וכמ"ש מהר"ל בהלכות חלה (עמ' פנ סי' ב) עיי"ש:

על שיעור המנה להיות אוכל והולך ואחר כך מפרש דין] מרומה ח דאם היחה כל העיסה נלושה בחד או היה מותר אך מלוח הללושות כל אחת לצדה אין להן דין זה וכחז ה"ר שמואל לזריך לאפות מנה אחת ובשעת הפרשה יפריש אחת על כולן ח ומפטור את האחרות

צירוף עד כאן וכ"כ התוספות בפרק קמא ד"ט (ע. סוד"ה גלגל) ומשמע דהיינו כשלא נטרפו

ב הל"ש עיסה ביום טוב ש" פסח במקום שאין שם כהן דא יקרא חלה שם וכו'. משנה בפרק אלו עוברין (מו.) כ"ל מפרשין חלה צטומאה ביום טוב רבי אליעזר אומר לא תקרא לה שם עד שתאפה בן במירא אומר מטיל לזון אמר רבי יהושע לא זהו חמץ שאנו

מזוין עליו בכל יראה וכל ימנא חלה מפרשתה ומניחתה עד הערב ואם החמינה החמינה ופסקו הפוסקים ט הלכה כרבי אליעזר דאמר לא תקרא לה שם עד שתאפה וכתב הרא"ש (סי' ו) נראה דרבי אליעזר ורבי יהושע לא פליגי אכן במירא דלא מסתבר דפליגי זהאי סברא אם מחמתם בתוך המים אלל דרבי אליעזר אשמועינן דמוחר על חימוץ חלה ורבי יהושע סבר דאית מוחר אמנא זהא פליגי רבי אליעזר אכן במירא דסבר דטוב יותר שלא יקרא לה שם עד שתאפה אולי לא יחר יפה בהטלתה בלון ואם אירע לה שקרא לה שם היה אומר רבינו תם (חוס' סס. ד"ה מטיל) שחטילנה לזון וכ"כ הגהות מיימוניות בפרק ג' מהלכות יום טוב (ה"ט דפוס קושטא): אבל

במקום שיש שם כהן קטן וכו'. אהא דתנן לא תקרא לה שם עד שתאפה כתב הר"י (יד:) הני מילי בצרך ישראל דחלה דאורייתא וכיון שהיא חלה טמאה לא תזיא לאכילה כלל לא לגדול ולא לקטן ולפי שאסור לאפות ביום טוב דבר שאינו אוכל נפש וגם אסור לזרוף קדשים ביום טוב הוצרך לומר לא תקרא לה שם עד שתאפה דכיון דלא נקרא לה שם חלה עדין לא נהקדשה וכל ריפתא וריפתא דאפייה אמרינן הא היא דמזיא לאכילה אלל חלת חוץ לצרך דמדרצנן היא לא נריכא ולא מידי חלה קורא לה שם ואפי לה לכתחלה ואכיל לה כהן קטן דאמר שמואל (בנורות כו.) אין חלת חוזה לצרך אסורה אלל למי שצטומאה יזאה מגופו באיש עד שיראה קרי ובאשה עד

נוגעת בעודה עיסה בנשיכה שנושכות זו עם זו ואופה כך שמיין בנשיכה וגם צריך אחר כך לירוף כל זו היא שיטת ה"ר אליעזר ממיין (יראים השלם ח"א סי' קמח סו:) שכתב המרדכי משמו בפרק אלו עוברין (סי' תקנ"ט) דלירוף כל לא סגי בלא נגיעה אלל כשאין צעיסה שיעור חלה אלל אם היה זו שיעור חלה לא סגי בלירוף כל חלה בנגיעה כדי ליעול מן המוקף וזה היפך סברת התוספות (מו: סוף דטר ראשון הוהיל) והרא"ש (הלכות חלה פ"א מ"ד) דבאין זה שיעור חלה צעין לזרפן טפי מדאית בה שיעור חלה דלא צעין אלל שיהיו סמוכות לפנינו כמ"ש לעיל (סעי' ג-ג) צמון ומפורש בספר יראים בסימן קפ"ג (השלם סס) שסובר הרא"ש ין דדוקא צעודן עיסה מהני נגיעה אלל לאחר שנאפו אפילו נגיעה לא מהני ואוכל טבל מדרצנן ע"כ משמע דצעין נשיכה צעודן עיסה ואח"כ אופה את שמיין יחד כדפרישתי לרש"י: ובהדרש"י כתב בתשובה (סוס"י נח) דלא נהגינן כהתוספות וכהרא"ש אלל כמו שכתב רש"י דצעין לירוף כל ונגיעה גם נהגינן דלא יקרא לה שם אפילו איכא כהן קטן. ואפשר דמשום חששא דילמא קטנו בין קטן בן חשע לקטן פחות מכן חשע עשו הקדמונים תקנה שאין להאכיל לקטן כלל מיהו ראיתי מקצת גדולים שהאכילו חלה לכהן קטן אלל מקצת גדולים מחמירין וכמ"ש מהר"ל בהלכות חלה (עמ' פנ סי' ב) עיי"ש:

ו אבל במקום שיש שם כהן קטן שלא ראה קרי טימיו או אפי"ו גזוף שראה קרי יבול לקרות לה שם מפני שראויה לו

דרכי משה

(ג) ואיזו בדבריו הרהר דיש לומר דא"כ דוצטרחה רחל מכל מקום לא מהני מאחר שיש רחל אשר שיעור רבני עמאי דרדרי אורי רחדרי

לרז יוסף
פסחים דף
ע"ס:

לן לא בעינן מן המוקף כמו שכתב רמ"א ביורה דעה [אף] סימן
שכ"ג דעיסה שנחייב עס חלה זו יכול לפטור שלא מן המוקף,
אבל עיסה שגילשה בפני עצמה אין מפרשין חלה מעיסה אחרת
שלא מן המוקף, משום הכי אין צריך לנגיעה אהדדי בכל חלה אם
יש חיוב בכל אחת לבד רק שרואה

ב ואם אי אפשר וכו'. ולכתחלה צריך להפריש בעודה עיסה,
לראשית עריקותיכם כמיז [נמדבר טו, כ] (ב"י ד"ה ואם וצבלי הלכט
סימן רצ): 7 ג א צריך. אבל צריך שיהיו שניהם מונחים לפניו.
לחץ דקיימא לן [נמוות מ, א] חלת מוזה לארץ אוכל והולך ואח"כ
מפריש, מכל מקום לכתחלה בעינן

להפריש מזה על זה לצריך מוקף,
מה שאין כן באם אין בכל אחת
חיוב [רק שהחייב ע"י צירוף אין
צריך מוקף. והרמ"ש שכתב לא בעי
נשיכה חלה נגיעה בכלי, לא נגיעה
להדדי קאמר, חלה נגיעה ע"י כלי
כגי לענין שיעור חלה, וכן כתב

שיהא מן המוקף [כן משמע בטור
וכפי דעת הרמ"ש פרק ג'
דפסחים י סימן ו]. והקשה הב"ח
ד"ה ומ"ש ואפילו, ד"ה להא בטור
יורה דעה כתב שמומר לאכול
לכתחלה ואח"כ מפריש. [וכתב

ד"רמ"א

:
: ואם, בשם
ס פ"ג סימן
ז' בחידושי
ה, א ד"ה
א:
מיימוניות
כי ויש פרק
וכ"י בשם
פרק קמא
זי משה סוף
א:

כדיה פרק קמא דבינה [סימן יג, ח"ל, ומה שנהגו בפסח להניח כל המנות בכלי אחד בשעת הפרשת חלה, לאו משום דבעינן מוקף
אלא משום דנהגו למיפא קפיוא קפיוא בפסח משום חימוץ, ואם היה מפריש חלה קודם שזרפם בכלי לא מפטרי בהכי, ואם יבואו
אח"כ לדי צירוף נחייב בחלה ואוכל טבל, עכ"ל. הרי דלא צריך להיזמ מן המוקף. ובפרק אלו עובדין [פסחים פ"ג סימן ו] כתב דלא
צריך צירוף כל חלה באין זו שיעור חלה, אבל אם מתחלה היה זו שיעור חלה אין צריך צירוף כל חלה הקפה צעלמא כדי לתרום מן
המוקף, עכ"ל. הרי לצריך להיות מן המוקף. חלה על כרחך כיון שיש חיוב לכל אחד בפני עצמו ורואה לתרום מאחד על חבירו או צריך
מוקף. וזוהו הנרבינו בתוספות בשם ר"י גם בסמ"ג [אף לאין עט] משום מוקף שיגעו להדדי אפילו בכל אחד, וזה לא כדעת הרמ"ש
והטור ולענין מוקף לא צריך רק לקרב יחד ולא כל, ואפשר דגם ר"י לא בעי כאן לומר לצריך כל נגיעה, חלה הכי קאמר, אף על
פי שהם בכל צריך נגיעה, ונגיעה לחוד סגי ולענין מוקף אין צריך כל, אבל כאן שרואה לצרפם בשביל שיעור חלה אין צריך נגיעה כלל
להדדי רק צירוף בלי. ובסמ"ק [ס"ק ה] נוכיח למתן דברי הרמ"ש והטור אפילו ביש שיעור חלה לענין מוקף: (ג) ואם היה בו
שיעור כו'. בטור כתב ואפילו אם שכה ואכל קצת יפריש על המותר, דחלת מוזה לארץ אוכל והולך ואח"כ מפריש. ולכאורה קשה,
להא שמואל [גינה ט, א] מחיר אפילו לכתחלה, ולמה כתב שכה ואכל, וזה הקשה מו"ח ז"ל [ב"מ ד"ה ומ"ש ואפילו] והאריך בחירוים.

כ ב [ח"ל] ואם אי אפשר להפריש חלה בעודה עיסה
בפני המהירות [ו] יפרישנה אחר אפיה מיד [ח] שיתן
[ו] כל המצות [ב] בכל והסל מצרפם לחלה [ח] וזהו
הדרך היותר י נכון: הגה (ג) [ח] ואם היה זו שיעור חלה
ושכח להפריש יפריש (אחרת) [אחר כך] [ח] ואפילו צירוף
כל ג [ח] לא צריך [ח] ואם לקח ממקלה העיסות [ח] וממקלה

באר היטב

שערי תשובה

להפריש מהעיסה, לראשית עריקותיכם כמיז, ב"י, נמ"א ס"ק ג: (ג) בפ"ג.
ובל שאין לו ציט קיבול, ספק אם מנטרף, ואם נמקה הפס נתמה משיי כמו
כלי ומלרפן, וכן יש לנהוג, ע"י [ס"ק א]. כתב של"ה דיש למוחם בצופפין
העיסה ולוקחין חלה משני קצוות, חלה יתח מקלה אחד, ואחד יערוך בגלגל
בקפה השני, שלא יזנח פניו. המנהג להפריש מכל עיסה ועיסה לנדה, דברי
משה. וצריך לומר דהוא על פי המנהג שנהגו לעשות עיסות גדולות. ובסב
המ"א ודי בצרכה אחת לכולן אם לא הפסיק ביניהם שיהיה שלא מענין הליטה.
ועכשיו נהגו על פי הרוב להפריש מכל עיסה ועיסה אשה אחרת ומבצרת
לעצמה, [מק יעקב ס"ק ג]. ולענין הצרכה אין חילוק בין פסח לשאר ימות
השנה, דברי משה [לוח א] וע"י יורה דעה סימן שכ"ח [ס"א א], ע"ש. ובדרישה
יורה דעה שם כתב טעם להטותגין לומר בפסח חרומה חלה מזה מן העיסה,
ע"ש, וגם נתן טעם שנהגין לעשותה הסלה חמלה כעין חלה ואח"כ
משליכה לאור, ומסיים שם שצנתי מהרש"ל נהגו לצרפה בלי מיקון, וכן כתב
מטה משה, [נמ"א ס"ק א]. ואם נפלה הסלה לתוך התבשיל וזומת, הנה מלבד
דין מערובת חלה שנחבצר ביורה דעה סימן שכ"ח, יש לדון צוה דין אסור
חמץ, עיין סימן מ"ד סוף ג, [מק יעקב ס"ק ג]. והתח יעקב [סימן מז ס"ק
ד] בשם חמ"י כתב שהורה שמומר בהגלה או לקיימו עד אחר פסח, ע"ש:
(ד) א צריך. אבל צריך שיהיו שניהם מונחים לפניו, אף דקיימא לן חלת
מוזה לארץ אוכל והולך ואח"כ מפריש, מכל מקום לכתחלה בעי שיהא מן
המוקף, מ"א [ס"ק ג]. ומק יעקב [ס"ק ח] כתב דאין צריך מן המוקף, דחלת
מוזה לארץ אוכל והולך ואח"כ מפריש, ועיין אחרונים. כתב בטמה משה
ומנהגים ולבוש אם שכה להפריש מן העיסות של מזה המוזה יכול להמתין
עד הלילה כדי שיעסם כן שליומו על הקערה, וכשיצנע מזה השניה לטעם
לשמור חילה לאפיקומן אז יניח השני מזה השליומו ושמי השכרים בכלי לזרפם ויכסם ויקח פרוסה קטנה מן הצעורה ומצדק להפריש חלה וישמור לחול
המועד (מותר להנחת בעת שריפתה, מהר"ל, אלא שסיים ומכל מקום נכון לעשות מדרור בפני עצמה, [מק יעקב ס"ק ד] הגא"א) ושורפין בחול
המועד. ונראה לי שטוב יותר שיעצ ממנה חלה פרוסה קטנה מול ציוס, שמה יחזור ושכח, דהא בלאו הכי יצנענה בלא צרכה, עכ"ל [שם ס"ק ט]. וכתב
המק יעקב [שם] וכן ראו לנהוג שלא להמתין עד הלילה, דהא בלאו הכי עיסה שגילשה מערב יום טוב אסור להפריש ממנו ציוס טוב כמו שכתבו סימן תק"ו,

תנו (ג) בפ"ג. ועיין באר היטב. ועיין בשו"ת בית אפרים [א"י] סימן מ"ד
מצות שאופין ואין בכל עיסה שיעור חלה ונחייבו ע"י צירוף סל,
ושבו בשעת הפרשה לא היו נוגעין יחד רק היו חלוקים לב צבורים, אף על
פי שלקח מאחד חלה על הכל יש לו לכתחלה להפריש חלה גם מצבור השני
בלא ברכה, ע"ש. ועיין שם מה שכתב על דברי מהרש"ל [שו"ת סימן נח דמצריך
ליטול מצה שלימה לחלה, ואין המנהג כן, וכמו שכתב בחק יעקב [סוף הסימן]
גי"כ, ובפרט בחלת חוצה לארץ שפיר דמי אף בפרוסה, ע"ש. ועיין מה שכתבתי
[שו"ת בית אפרים] בחלק יורה דעה [סימן טט] ללמד וכות על מה שנהגים אחר
אפיית המצות מחלקים לחלקים ונוטלים כמה נשים כל אחת חלה בפני עצמה,
וכן המנהג באפיית החלות של שבת, ע"ש. ועיין לעיל ריש סימן המ"ד [ס"ק
א] בערב פסח שחל בשבת ושכח להפריש חלה לחם חמץ מה דינו, ע"ש.
ובבבסת יחזקאל סוף סימן כ"ג כתב שבשנת תפ"ז חל ערב פסח בשבת ודרשתי
בשבת שלפניו שלשבת הבאה יזהיר כל אחד לאשתו ליקח חלה, כי טעם שאין
אנו נהגין לעשות האמור במשנה דבמה מרליקין [שבת לו, א] שלשה דברים
צריך אדם לומר כו' עשרתם כו', משום דחלת חוצה לארץ יש לה חקנה
שאולכה ומשייר, מה שאין כן בערב פסח שחל בשבת אין חקנה, ע"ש. ועיין
לעיל סימן המ"ד [שם] ריש תיקון בדיעבד, מכל מקום לכתחלה מיהת יש
ליזהר בזה: (ד) א צריך. עיין באר היטב. שהביא מהלבוש. עיין באליהו
ונטא [ס"ק ד] ואליה רבה [ס"ק ד] על דברי הלבוש בזה. ובפנים מאירות חלק
(א') [ב] סימן צ"ו [קצנ] כתב שטעות סופר בלבוש, וצ"ל יקח פרוסה קטנה
מן הצעורה וישמור אותה לחול המועד ויבדק להפריש חלה ושורפה בחול
המועד, ע"ש:

י שרד

ס"ק רב
ע"י ירי
כ"ל:
ס"ק רדא
דעה כתב,
ל:ו:
ב חלק בין
א קשה דהא
פרק ג'
וכו, כ"ל:

ביאור הגר"א
עיסתו קבים ונגעו זה בזה, פטורין מן החלה עד שישוכו: [ג] ואם אי אפשר.
עיין מ"א [ס"ק ב], וכן אמרו בירושלמי פרק (ב') [ג] (א) דחלה נחלה א:
[ד] שיתן כו'. [פסחים] שם, דעבדן כו' אליעזר כו': [ה] וזהו הדרך כו'. מפני
חשש חיימוץ. וכן משמע בגמרא [שם] דקאמר דעבדן כו' אליעזר כו': [ו] [נהגין]
ואם היה כו' ואמ"ל. כמו שכתוב [מעשר שני פ"ג משנה יב] עד שלא גפן תורם
מאחת על הכל. רק שיהיו שתייה לפניו, כמו שכתוב ביורה דעה בסימן שכ"ה
סעיף ב', וכמו שכתוב סוף פרק ב' דחלה [משנה ח] ובגדה ד' א' דבעי מן

והערות

נהגות אמ"י
אז בגולה:
ע"י נחלק
א"י:
וע"י.
ומחילת השקל

ביתא מפתל ג' חון הבלט
מכון י' נולא

בהם שאין חייב בחלה ולא הוה הפרשה ואח"כ בסל יתחייבו ולא יפריש ואכל טבל. ועיין בפירוש הר"ע ברטנורא פרק ב' דחלה משנה ד' הקפה אין צריך נגיעה, ומכל מקום טמאה וטהורה בעי נגיעה, ומשמע אף שיש בכל אחת כשיעור, ומשמע באין בכל אחת כשיעור בעי סל ונגיעה ממש לצירוף שיעור חלה, ועיין תוספות יום טוב שם, והבן. ועיין ר"ש שם, ואי"ה באות ה' יבואר עוד: (ג) ואם. עיין ט"ז. בב"ח משמע דחלת חוצה לארץ לכתחלה ראוי ליתול חלה, והחיה דשמואל בביצה ט' מיירי ביום טוב ושבת שאי אפשר להפריש, אוכל ומפריש למחר. והט"ז פירש דלכתחלה נמי רשאי לאכול ואח"כ מפריש, רק הואיל יודע בשעה שמתחיל לאכול ויש בעיסה כשיעור חלה מ"ג ביצים הוה כאילו הפריש חלה באותה שעה כשנתן דעתו לכך שיאכל ויפריש לאחר מכן. מה שאין כן שכה בעת שתחיל לאכול וסבור שאין צריך ליתן חלה וכדומה, הוה אמינא שכונכר אח"כ בעת שאכל קצת ואין בו שיעור מ"ג ביצים שיצרך בסל עם אחרים דווקא, קא משמע לן דאין צריך בחלת חוצה לארץ, מה שאין כן חלת ארץ ישראל כהאי גוונא בשכח ואכל טבל ונוכר אח"כ כשאין בפך שיעור חלה צריך לצרף אחרת עמה. וצ"ע כעת מנא ליה הא:

ב ואם. עיין מ"א. ומה שכתב המחבר ויזמר נכון ע"י צירוף סל, היינו מפני המהירות או אפשר לנסות ולקרע עיסה אל עיסה וגם ישאר קצת פנוי, לכן יצא בסל אח"כ. ומה שכתב המחבר טוב לקרע, אם מפני הנכרס היה לו לומר שמה אין בכל אחת שיעור חלה, אלא אף שיש בחלה שיעור חלה וצאמרים לית ויבדך על אחת ככאח א' מכל מקום חייבין שאתח"כ ע"י צירוף סל יתחייבו השאר ואוכל טבל, כי מה שנתן תחלה ללא כלום דפטור היה, עיין ט"ז [ס"ק] ז', ועיין לזוט [פתיף א]. וסל מלרף כיון שהיה רגע שם, אף נטל ממוכה נחמי"ד בחלה, וזה פשוט. ועיין דרכי משה [אח א] צירוף כלי דווקא של אדם אחד ומין אחד, הא ללא הכי אין הכלי מלרפו, ועיין מה שכתבתי בט"ז [אח א]. אם אפשר למדוד בצלמנו ומעט יזמר אין כל כך קפידא, עיין ז"י [מ"ה ומ"ט]. א"כ טוב ליקח חלה מעיסה מלררף ככל, ועיין דרכי משה [שם]. ופסחים מ"מ ז' הגי נמי כו', ו"ל פסח מיירי דלא היו רוצין למדוד, עיין חק יעקב [ס"ק] ה': ג ד"א. עיין מ"א. עיין ט"ז [ס"ק] ז' וה', וגם פירשנו ד"ל דמשום הכי לא כתב הרא"ש הקפה, דלאו לררף נגיעה, כי אם שחיהן לפניו סג, יע"ש. ומה שכתב דהטור סובר דיעבד דווקא, והיה דמשום כן, ביום טוב דלא אפשר צענין אחר. ומה שכתב דהא חולק על רש"י, היינו דלררף שחיהן ניכרים, ועיין יורה דעה [סימן] ש"ג סעיף א' בהג"ה שחיהן ניכרים הא ללא הכי הוה טבל, וממילא כיון דלררף לשייר מעט יותר ומפריש על המומה, נחלה חוזה לארץ לררף להיות מן המוקף לעיסה א'. ודע חלת חוזה לארץ שנינו מערב יום טוב ושבת לטוב חלה ונטל ביום טוב אי יש להחיר לאכול השאר הכל ידעבד, או נאמר דהוה כמעט פירות דלא יאכל בו ביום, אפשר חלה בממלוקת רש"י [ג"ה אול והלן] ותוספות [ג"ה גלגל] ב"ה ט' א' אי הוה מתקן בחלת חוזה לארץ או ללא, והבן * . ועיין סימן מק"ו [פתיף ג] חק יעקב

בפסח נגועו כל המצות בסל כשמפריש אחת על כולן, דאין הסל מצרפן, ואף על גב דאמרינן חלת חוצה לארץ אוכל והולך וכי. הרי להדיא מרבירי התוספות דאין במצות שהחייב בא ע"י צירוף ואפילו הכי בעי נגיעה להדרי, וכן מבואר שם בפסקי תוספות [פסחים סימן קא] ובאגודה [שם], ובנה סימן בן בשם ר"י. אף על גב דשם מבואר מתחלת דבריהם דלא בעינן נגיעה היכא דלא הוי כשיעור והסל מצרפן, מכל מקום היינו אם רוצה רק צירוף השיעור, מה שאין כן במצות שאחר שאפה שלשה או ד' עיסות ומצרפן יחד רעל ידי צירוף יש כאן שנים או שלשה עיסות שיעור חלה, והוא רוצה לתרום מן המוקף מאחד על חבירו, על כן צריך נגיעה להדרי לפטור על ידי חלת א', (כצ"ל) כן נראה לי לפרש דעת התוספות, ובפרטות להמעיין בפסקי תוספות והאגודה, ודלא כמו שפירש בחידושי מהר"ם [פסחים גרה שם] פירוש זר ודחוק בדעת התוספות, גם מהרש"א [שם] נראה שהגיע קצת בחוספות ומדחיק שם בדעתם, ובאמת דברי התוספות פשוטים וברורים כמו שכתבתי. נמצא דיפה כיון הבי"ח לדעת התוספות. ומכל מקום אין דעת התוספות והרא"ש שווים כמשמעות הבי"ח, דהרא"ש בהלכות חלה פסק להדיא להיפך, דאם רוצה לצרף כדי שיעור בעי נגיעה, מה שאין כן אם היה בשני עיסות כל אחד כשיעור חלה ורוצה לתרום מן המוקף מאחת על חבירו אין צריך לא נגיעה ולא צירוף סל רק סמוכות זו לזו, ורוצה שם ראיות התוספות בפרק אלו עוברין, וכן כתב בשבלי הלקט סימן ס' [סימן רב] בשם ספר התרומה [סימן פא], וכן פסק הרשב"א בפסקי חלה שלו [שער ב], וכן משמע בתשובת הרשב"א [ח"א] סימן תתל"ד, וכן כתב האגודה פרק אלו עוברין [סימן מה] בשם התרומה [סימן וראבי"ה] [פסחים יוש סימן תצב] דווקא במקפיד על התערובת כגון עיסה אחת טמאה וטהורה וכהאי גוונא בעי נגיעה (ובאגודה כתב שם דצירוף סל מהני לדעת הגאונים אף בלא נגיעה). וכן כתב הכלבו דף מ"ט ע"ד [סימן מה ט, א] דאורי הכלי מצרפן ולא בעי נגיעה כלל, וזה דעת הטור והשו"ע שלא הזכירו נגיעה כלל. לכן נראה לי אף דלכתחלה בעי נגיעה אבל בדיעבד יצא, ונוכל לסמוך על גדולי פוסקים דלא הצריכו נגיעה כלל, וכן אם היו בשני עיסות שיעור חלה בדיעבד אין צריך אפילו צירוף סל, וכל שכן נגיעה, רק סמוכות זו לזו כלשון הרא"ש להדיא בהלכות חלה, אבל לכתחלה יש להנוג ולהצריך הנגיעה. וכן כתב מהרש"ל בתשובה סימן נ"ח דאפילו היה בעיסה שיעור ושכח להפריש דבעינן לכתחלה צירוף סל ונגיעה. אכן דעת הרב בהג"ה אינו כן, כמו שכתב להדיא דכהאי גוונא אפילו צירוף סל אין צריך. ועיין שם בחוספות דנידה שהניחו בצ"ע אי נגיעה לבד חשיב כמו צירוף חל אי נשירה וכו' רמב"מ

ד[ה] ואם אי אפשר. משמע דכל שאפשר להפריש מן העיסה עריך, דעיקר מצוה הפריש מן העיסה, כדכתיב [במדרב טו, כ] ראשית עריסותיכם. והא דאמרינן בפרק אלו עוברין [פסחים מה, ב] דנשי זידן נהגו לכתחלה דעבדן כו' אליעזר על ידי צירוף סל אחר אפיה, היינו גם כן מיירי היכי דאי אפשר מפני המהירות וכהאי גוונא, והוא פשוט. ומיושב בזה מה שהניח הנחלת צבי בתימא על הטור והמחבר בס"ק א', ודוק: [ז] יפרישנה אחר אפיה מיד. דאף על גב כפי"א לן [בבבחה כו, א] חלת חוצה לארץ אוכל והולך ואחר כך מפריש, היינו בעיסה שנילושה יחד והיתה כבר מחוברת, הקילו בחלת חוצה לארץ דלא בעינן לפרוש מן המוקף רק אוכל והולך ואחר כך מפריש, מה שאין כן כאן. וכן הוא לשון התוספות פרק קמא דנדה דף ז' ע"א סוף ד"ה ומקפת, ע"ש. ומשמע שם מהתוספות אלו דאפילו בשני עיסות שבכל אחת היה כשיעור, אם רוצה להפריש אחת על כולן בעינן הקפה אף בחלת חוצה לארץ, דלא אמר שמואל אוכל והולך אלא בעיסה אחת שנתחייב בחלה, וכן כתב הבי"ח בס"ק ד"י [ג"ה ומ"ש ואפ"ל]. ובהו מיושב היטב דברי הרא"ש והטור וניצל מכל הקשיות שהקשה בט"ז ס"ק (ד) [ה] דברי הרא"ש והטור אהרדי, דהא דהצריך הרא"ש והטור הקפה אף בחלת חוצה לארץ, לא מיירי רק בשני עיסות שיש בכל אחת שיעור חלה, ודלא כמ"א בס"ק ג' שהשיג על הבי"ח בזה שכתב דמשמעות לשון הרא"ש דאלו עוברין דמיירי מעיסה אחת, וזה אינו, אף דנקט בלשנונו עיסה היינו דבעיסה אחת היתה שיעור חלה, מכל מקום מיירי דאח"כ רוצה לצרף עוד עיסה אחרת, וכן מבואר להדיא בקיצור פסקי הרא"ש לשם, לכך הצריך שם הקפה (ומכל מקום בדיעבד אם שכח ואכל מפריש אחת כן אף בשני עיסות והיו בשניהם כשיעור, רק דבעינן הקפה לכתחלה לדעת הטור והרא"ש פרק אלו עוברין, כמו שפירש הבי"ח, והוא נכון למעיין שם. אבל אם אין העיסות כשיעור ואכל, אף בדיעבד לא מהני הפרשה אחר כך, כיון דלא צירפם יחד אם כן לא נתחייב בחלה כלל, אלא אם כן שייר מכל אחד חתיכה חתיכה ויצרפם). וכן נתבאר ביותר דעה סימן שכ"ג בשו"ע שם בהג"ה ובבי"ש שם [ג"ה ויהי] בשם ס"מ ג' [עשין קמא; לאיין עט] ובהג"ה מיימוני ניום טוב ג' אח א. ומרבירי תוספות [ביצה ט, א ד"ה גלגל] והרא"ש פרק קמא דביצה [סימן יג] הוכח בב"י לקמן [סימן תק"ו [ג"ה כתב הה"מ]. וכן כתבו בהג"ה ס"מ ג' [סימן קצד עמוד קסה אות יט] ומרבירי [פסחים ימי קצט] ואגודה פרק אלו עוברין [שם סימן מה] ובשבלי הלקט [סימן רב] בשם ספר התרומה [סימן פב]. וכל זה פשוט וברור, ומיושב בדברי הרא"ש והטור בדבריהם, ובפרטות שכן הוא להדיא בקיצור פסקי הרא"ש, ובחנם טרזו בכל זה האחרונים ובפרטות הט"ז בס"ק

ב שריש ח' הוא וגלו דל זג, וגלו
א קבג ייני וקמ"ל

המנה פסחים דף מ"ז
 ע"ה] וכרבי אליעזר
 הסכמת הסופרים:
 ה. הרא"ש שם [פסחים
 ז"ג סימן טו] בס"ט ר"ת
 מוספות ס"ט מו. א ד"ה
 זט"ל: הגהות מיימוניות דפוס
 קושטא ח"ט ע"ב ג. ע"ג:

ציונים לרמ"א
 טור:
הכמת שלמה

זנו וסעיהו ה. הל"ש עישה
 יום טוב של פסח ד"א
 קרא שם לחזה עד
 צמחה רכו'. י"ב גרסיין
 ש"ס פרק ה' דפסחים דף
 י"ב [נ"א] ורב המלך פיר
 הוא ע"ל נמי כיון דכר מיוצא
 זה בר כפרה הוא, הו"ל דאי
 עי מתקן נפשיה. ומכ"ן וני
 אמ ליה לרב המלך הו"ל
 היתמור האופה מיום טוב
 ח"ל וכו', בשלמא לרבה
 דרנה לא קשה הכא מחוסר
 ועשה הכח לא מחוסר מעשה
 אלא לרב המלך אר"כ המלך
 וכו', אמרי ב' ליה ליה לרב
 וכו' הו"ל לקולא, אבל
 מותרת א"ת ליה וכו'. והנה
 טעם שם דהיי' דל"ה ה"ו
 וחומר מעשה ולחומר ליה
 ולמה אמרין הו"ל. וי"ז ט"ז
 קום עיון מהה דגרסיין
 פרק ג' דמטות דף י"ג ע"ב
 אגרא דמיידי כדמות לוקח,
 קאמר שם ולי' עקבה אי
 ובי מיידי כדמות נמי, מלי
 ומרה טעם עשו המנהג
 וטעם מיהא לא עשו וכו', עד
 פ' י"ד [נ"א] מה אמרת לא
 א"ו טעמה לא ספקיה ליה
 כ', ע"ש. וקשה מאי עממא
 ה טעמי ע"פ מהה הו"ל,
 י"ו דהו"ל וזו ענין טעמה
 ה טעמי כ' רעיות ולק
 וק', והו"ל זה ה"ו לומר,
 ה טעמי מחוסר מעשה
 דמוח כדקדושין [נ"ט], ע"ג
 גמ' א"ת לוקח וכו' אפ"ל
 זה טעם גמור טעם הרהר

לבוש שרד

ה"י פ"ה ובאמת יש
 'הקשות כן גם על
 ז"א"ש שכתב בספר
 ז"ל עוברין דביש
 ציעור ח"ה אין צריך
 צירוף, כ"ל [טו]:

הגהות והערות

כז ראה מנחת השקל
 טונת המנ"ה לרש"י
 פסחים נ. ד"ה אמר ל'
 איתו כפי שיעמו שגסן כאן
 הרא"ש פרק ג' דפסחים.
 מנ"ה לבי גינסת נתיב ח"ס,
 ונת המנ"ה לרש"י ב"ה
 ט. א ד"ה אוכל והל';
 ג] ספדוה"ת פ"ה
 ח"מ"ה וכו' וכו' וכו' וכו'.

ונראה לענ"ד דלא קשה מידי, דודאי מותר לכמהלה לסמוך ולאכול
 על דעת שישייר אח"כ, כיון שי"ש שיעור חלה בעת שמתחיל לאכול
 דהוי ליה כאלו הפרשי' בעת ההיא, אבל אם שכת להפריש ונשתייר
 אח"כ שלא כשיעור הוא אמינה לדמותה שעה שזכר כיון שאין שם
 שיעור צריך לזרף עיפה אחרת, קא
 משמע ל' דלא צריך, כיון שהיה
 תחילה כשיעור. ובאר"ל ישראל צריך
 צמחם לזרף אותה. כן הוא פשוט
 וברוכ: (ד) ואינו רשאי
 צמחיה. שהרי אינה ראויה
 לאכילה: (ה) ואינו רשאי
 צמחה. שאין שורפין קדשים
 ציום טוב. וסייס הטור כאן, הלכך
 לא יקרא לה שם עד אחר אפיה,
 ואו יזרף הכל צמל ויפריש אחד על

לא לקח ונמערבו צריך ליקח חלה מכל אחד ואחד או ילוש עיפה
 אחרת ויקח ממנו גם כן על אומן שנמערבו ואם מותר מזה
 אחת שחייבת בחלה נוטל ממנה על האחרות: **ב**
 ג. הל"ש עיפה ביום טוב של פסח ד' [ט] לא יקרא
 שם לחלה עד שתאפה. [ט] שאם יקרא לה שם
 [ד] ואינו רשאי [ט] לאפותה ואם יניחנה כך
 ה [ט] תחמיץ [ה] ואינו רשאי [ט] לשרפה ביום טוב
 ד [ט] ואם שבח וקרא לה שם ו [ט] יטילנה [ט] לצונן
 וימנענה מלחחמיץ: הגה [ט] ואם יש [ט] כהן

לחלק בין צ' עיסות, והרא"ש פרק ג' דפסחים מיידי עיפה
 אחת, ה דלא חולק על רש"י, ע"ש. ונראה לי לחלק דעכ"פ החלה
 עם מה שמפריש ממנה בעינן מן המוקף י. כתב מהרי"ל ה"למה
 חלה עמוד פ"ב דמותר לשורפה במדורת ישראל, דהא רש"י נכחוח
 ה, א ד"ה כטילה ברוך פסק דישאל
 מותר לאוכלה ע"י צינולה צרוב,
 וכדאי הוא לסמוך עליו ליהנות
 ממנה, ועיין צורה דעה סימן
 ש"ג, ויש מחמירין [ד] ד"א
 יקרא שם. אלא יקראנה קושיין
 בלשון חשכו (מהרי"ל הלכות חלה
 עמוד ע"ג). ונראה לי לדיכא קפידא
 אלא כשצנעלו קורא לה שם, אבל
 צאחר אע"פ שקורא לה שם לית
 ל' צה, דאין לו רשות למרוס:

הכל, עכ"ל. וקשה לי, דהא היה עיפה חלה שיעור חלה, דהא
 לא לש אלא עיפה אחת, וא"כ אין צריך לירוף כל אלא הקפה
 בעלמא, כמו שכתב הטור ענינו קודם לזה לזירוף כל אין צריך רק
 בלא היה שיעור חלה הכל מנרף הכל לחלה, מה שאין כן צמיו
 דהקפה כשיש שיעור חלה. ונראה ללא דוקא נקט הטור כאן
 צירוף, אלא לתכוין שיהיו קרובים להדדי, וא"כ אפילו כשמוגחים
 סמוכים זה לזה אפילו על השלחן כג. ויש כאן מקום עיון צמח להקפך צמח
 קודם לזה אלא יקרב כל הככרות יחד כו', ובאר"ש פרק קמח דצ"ה [ט] כחוב
 לארץ אוכל והולך ואח"כ מפריש, ומה שנהגו בפסח להניח כל המנוח בכלי אחד
 לאו משום מוקף כו', כמו שכתבתי בסמוך [ט] כ. ו"כ
 למה כתב הטור צמינן זה דבעינן הקפה וצמינן ג"כ הך דחלת חו"ה
 לארץ אוכל והולך, דמשמע אפילו לכמהלה לא בעינן מוקף,
 דהא כשמפריש אח"כ החלה על מה שאוכל הרי אין כאן מוקף. [ט] ובאמת יש להקשות
 כן גם על הרא"ש, שכתב צפרק אלו עוברין [פסחים פ"ג סימן ו]
 דביש שיעור חלה אין צריך לירוף כל אלא הקפה בעלמא, שמע מינה
 דהקפה מיהו בעינן, בזה י"ל דשם קאי לפרש
 ערך צ"חם למהרי"ק

ה תחמיץ. ואע"ג דהקדש הוא ואינו שלו, עובר בצל יראה, הו"ל
 ואי עי' ומיתשל עליה והוי חולין: ו יטילנה לצונן. צריך עיון
 אם יש לסמוך על זה בזמן הזה שגם הלוגינן שעומדים מעט צמית
 מתחממין, עיין צורה דעה סימן ל"ו [סעף טו] ובש"ך [שם סי' ו].
 ועיין לקמן סימן ת"ש סעף ד':

תנו טעף ב כהן ויטילנה לצונן. ואם הוא נחוה לארץ יש צמית כהן קטן מן מטע קורא לה שם וזופה אותה מפני שהיא ראויה לו:

ד"ה יעקב

תק"ו בס"ק ח', בערב פסח שחל בשבת ושכת להפריש חלה מעיסת
 החמץ בערב שבת, דאין חקנה לאותו פת ואסור לאכול, כיון דצריך
 לבערו ונמצא אוכל טבלים למפרע, עד כאן לשונו. וכתב מהרי"ל
 בדיני חלה [עמוד פ"ו וז"ל, מעשה שנשתתה החלה בתגור בליל יום
 טוב עד שנחרכה ושאלו למהרי"ל, והורה לצרפס ולקרא לה שם
 חלה בהפרשתה ולברך עליה, עד כאן לשונו: [י] תחמיץ. ואף
 על גב דהוא קדוש ואינו עובר בכל יראה וכל ימצא, מכל מקום
 הו"ל אי בעי מיתשל עליה, כן הוא בש"ל [פסחים] פרק א"ו עוברין
 דף מ"ו [ע"ב]. ולפי זה נראה דבערב פסח שחל להיות בשבת ויש
 כאן חלה של חמץ שכבר אכל החמץ, דליכא למיתשל עליה כיון
 שכבר אכל החמץ ונמצא שאכל טבלים למפרע [ועיין ביורה דעה
 סימן ש"ג בהגה], וגם אין נשאלין לגדרים בשבת כל שאינו לצורך
 שבת כמבואר בסיומן ש"מ"א [סעף א], אין צריך ביעור, כיון דאינו
 עובר בכל יראה ובל ימצא, אפילו כפיית כלי אין צריך כיון דמיבדל
 בדילי מיניה כדאיתא בפרק קמא דפסחים דף י"ו עמוד א'. ואף
 דחלה בזמן הזה דרבנן, ואם כן מדאורייתא עכ"פ עובר בכל יראה
 ובל ימצא, מכל מקום הא קיימא לן ג"ס. הן מדאורייתא בביטול
 בעלמא סגי, וק"ל. מכל מקום אי איכא כהן קטן או כהן גדול שטבל
 לקריו אוכל אותו כדבסמוך, ועכ"פ יכפה עליו כלי: [יא] ויטילנה
 לצונן. וכתב במ"א [סי' ו] וצריך עיון אם יש לסמוך על זה בזמן

הבצועה ומברך להפריש חלה וישמור לחול המועד ושורפין חלה
 המועד. ונראה לי שטוב יותר שיבצע ממנה תחלה פרוסה קטנה
 מיד ביום, שמא יחזור וישכח, דהא בלאו הכי יבצענה בלא ברכה,
 עד כאן לשון הלבוש. וכן ראוי ונכון לנהוג שלא להמתין עד הלילה,
 דהא בלאו הכי עישה שנילוש מערב יום טוב אסור להפריש ממנו
 ביום טוב וכמבואר לקמן סימן תק"ו [סעף ג], וכן הואירן להחמיה
 גיסי חרב בספרו אליהו זוטא [סי' ה] על שהתירו להפריש חלה בליל
 יום טוב, אף על גב דאפשר שאם שכח עד הלילה דמותר להפריש
 לאותן הנהוגין שלא ללוש שיעור חלה ביחד ואם כן לא בא כלל
 לידי חיוב מערב יום טוב רק שעכשיו ביום טוב שרוצה לצרף ובוים
 טוב הוא דאיטבל על כן מותר להפריש ביום טוב אף דהיה יכול
 לצרף מערב יום טוב (מה שאין כן בלישה טוב יותר פ"ת חמת,
 וכמו שכתב הלבוש לקמן סימן תק"ו סעף ג), מכל מקום מותר
 להפריש ביום טוב כיון דלא טבילי עד השתא, וכמשמעות הש"ס
 להדיא פרק קמא דביצה נ"ב. בן גבי מוללין מלילות ביום טוב ומפרכין
 קטניות, אם כן מצינו תרומה שוכאי בהרמתן, עיין שם. וכוה אפשר
 ליישב התמיהה על הלבוש. ועוד, דבשכח אפשר להקל טפי, וכמו
 שכתב המ"א לקמן סימן תק"ו ס"ק יו"ד, ע"ש. גם כדי שיוכל לאכול
 המצה המשומרת. מכל מקום כל שהזכר קודם לילה ואפשר
 להפרישה בלי פקפוק אין להקל בחנם. וכתב המ"א לקמן סימן

באר היטב

[ז] (ו) צמחה. שהרי אינה ראויה לאכילה, [נ"א] ס"ק ד': (ז) צמחה.
 שאין שורפין קדשים ציום טוב, [נ"א] ס"ק ה': (ח) לצונן. וכנת המ"א
 [ס"ק ו] וז"ע אם יש לסמוך על זה בזמן הזה שגם הלוגינן שעומדים מעט
 צמית מתחממין, ע"ש. והתקן יעקב [ס"ק יא] ממיר בפשיטות (פרי חדש
 אות ב ד"ה ומ"ש יטילנה) סיים, ומתחממין קצת יחליפה ועיין יורה

ע"ש. (ואם לא היה בה כשיעור וא"כ בערב יום טוב לא היה חייב
 בחלה כלל, אלא דביום טוב על ידי צירוף נתייב, ודאי דיפריש ממנה
 ביום טוב, שם הגא"א): (ה) צ"א יקרא. אלא יקראנה קושיין בלשון
 חשכו, מהרי"ל. ונראה לי לדיכא קפידא אלא כשצנעלו קורא לה שם, אבל
 צאחר אף על פי שקורא לה שם לית ל' צה, דאין לו רשות למרוס, מ"א [סי' ו]

שכב א כ"ה חלה שהיא מדרבנן וכו'. פירוש שעיקרה מדרבנן
 דהיינו חלה מוזה לארץ דאילו חלה ארץ ישראל בזמן הזה
 אפילו למאן דאמר שאינה אלא מדברייהם אינה בכלל הזה דכיון
 דעיקרה דאורייתא אינה נאכלת כלל כמו שנתבאר בסיומן הקודם ודין
 זה הוא משנה צפרק ד' לחלה דגצי
 מנהר ואמנון ולפניו דהוי חוזה
 לארץ תנן וניחנת לכל כהן שירצה
 ומפרש צירושלמי דניחנת לכהן
 אפילו עם הארץ וכן כתב בית יוסף:
 ב ומו"ש ואינה מובלת שמותר
 לאכול מהפת ולהפרישה
 אחר כך. מימרא דשמואל פרק
 קמא דביצה ודקדק רבינו ואמר
 ולהפרישה אחר כן דמשמע דמשייר
 יותר מכדי חלה כדי להפריש עליו

ומ"ש שכב דאיכא מאן דאמר שהיא מדאורייתא אפיקה
 האידנא וכו'. כלומר אף על גב דהרמב"ם כתב צפרק ה' מהלכות
 נכורים (ה"ה) דמימי עזרה לא נחייבו בחלה מדאורייתא לפי שכל
 עלו כולם מכל מקום סבר דכיון דנאכלת ישראל עיקרה דאורייתא
 אסורה אפילו לטמא מגע כל שכן
 דאיכא מאן דאמר דאף בזמן הזה
 היא דאורייתא משום דספירא ליה
 דמימי עזרה נחייבו בחלה אף על
 גב דלא עלו כולם וכיון דמימי עזרה
 נחייבו מן המורה גם עכשיו חייבים
 מן המורה דקיימא לן קדושה שניה
 לא בטלה והיינו רבנן דבי רבי יהושע
 יתבי ואמרי אפילו למאן דאמר
 חרומה בזמן הזה דרבנן חלה
 דאורייתא וכמו שכתבתי איתא בצפרק
 יוצא דופן (מו.) וצפרק ב' דלכתובת
 (כה.) לא אף על גב דמשמע התם
 דלית הלכתא כושייהו אלא כלאפיקי
 להו רב הונא גריה דרב יהושע לא
 נמנע רבינו מלכתוב דאיכא מאן
 דאמר דאף בזמן הזה היא דאורייתא

סימן שכב

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] אם גיחנת לכהן עם הארץ ואם מותר לאכול מהפת עד
 שלא הפרישה ופירוש מתבטלת ברוב חולין: בכמה עולה: יזהר מלאכלה במרק רוחח: בכמה בטלה: אם יכול
 לאכלה עם הזר על השלחן ואם יש בה משום כהן המסייע בבית הגרנות:

76 א (ה) כ"ה חלה שהיא מדרבנן ניתנת (ו) אפילו לכהן עם הארץ. ואינה טובלת

כיון דהתן רבנן הוה סלקא דעתך למימר הכי: ודע שזה שכתב הרמב"ם (ה"י) דמזוזה הוא כמי שטומאה יוצאה עליו מגופו כתב
 צפרק ז' מהלכות חרומה (ה"ט) דהיינו דוקא כשטמא אורו כהן מיוחס אל קודם שיטמאו הכהן טהור הוא:

שכב א כ"ה חלה שהיא מדרבנן ניתנת אפילו לכהן עם הארץ. צפרק ד' לחלה (מ"ח) גבי מן הנהר ואמנון ולפניו דהוי
 חוזה לארץ כמו שנתבאר (ק"י) שכב רסג. ד"ה וסמן) תנן וניחנת לכל כהן שירצה ומפרש צירושלמי (שם ה"ד) דהיינו דניחנת צין לכהן
 חצר צין לכהן עם הארץ ב: ומו"ש רבינו כ"ה חלה שהיא מדרבנן. היינו לומר שעיקרה מדרבנן דהיינו חלה מוזה לארץ אלא
 חלה ארץ ישראל בזמן הזה אפילו למאן דאמר שהיא אלא מדרבנן אינה בכלל הזה דכיון דעיקרה דאורייתא אינה נאכלת
 כלל וכמו שנתבאר בסיומן שקודם זה (נמוס): 7 ואינה מובלת שמותר לאכול מהפת ולהפרישה אחר כך. צפרק קמא דביצה

פרישה

יראה שצריך ישראל אף ציח שני לכולי עלמא אסור אפילו למאן דספירא
 ליה דרבנן וכלשון פירשתי מוכח מדברי הרמב"ם להדיא ע"ש עכ"ל מורי
 ורבי (שם). ופ"ת יוסף הביט הר"ש דפרק כל הבשר ולא מש לקדק כל
 זה וי"ע. וצ"ח לומר לפי פירוש מורי ורבי מה שכתב הטור בשם הרמב"ם
 דצריך ישראל אסור לרבותא נקט דהוה אמינא מימי עזרה יהיה מותר טפי
 בצריך ישראל מנחמה לארץ במקומות שאין רחוקים ועל דרך שכתב מורי
 ורבי בסמוך: (ד) אפי"ו מגע. ר"ל של שרץ ומת ועכשיו אין
 לנו מי הוזה לטמא מטומאת מת וסמס אדם הוא עמא מטומאה של מת
 כמו שכתבתי לעיל בסמוך: (טו) אפי"ו אינה דאורייתא. ר"ל חלה.
 עד כאן המגיה:

עמנו לעיל ואף בשם הרמב"ם אלא צריך ישראל בזמן ציח שני איירי ואין זה
 מוכרח דהא הרמב"ם לא אמר לעיל אלא דאין צריך להפריש אחרת אלא לא כתב לעיל
 דשורפה ואפשר דהרמב"ם לעיל איירי בשאין עם כהן קטן והו"ק. עד כאן המגיה)
 (אבל ממה שכתב בסוף אפילו האידנא וכו' משמע דמזמן הזה מיירי וגם
 אי ציחי עזרה קאמר לא הוי ליה לרבינו להביאו דממה נפשך הא מאי דהוה
 הוה וגם מדקיים וכתיב עזרה נחייבו משמע דלפני זה לא איירי מצמי
 עזרה) וכל להשמיע לנו דלא חייבא מחמת שציח שני חרומות ומעשרות וחלה
 מדרבנן לדעת כמה גאוניו וכן סובר הרמב"ם (חרומות פ"א הכ"ו) גופיה
 אם כן הוה אמינא להקל זה ולהאכיל אף לטמא מת או שאר טומאות מגע
 ולא נאסור אותה אלא לטומאה יוצאת מגופו הילכך לכהן לבן וכו' שרי
 בשלמא בזמן שאין טהרה אם כן אינה ראוי לאוכלה כלל בעהרה ופשיטא
 דלא. התיירו לנאכלה בטומאה דאם כן הוזה יאמר חרומה טמאה נאכלת ואין
 הכל יודעין שזמן ציח שני מדרבנן אי גמי אחי לזולתי זה בחלת ארץ ישראל
 או בתרומות ארץ ישראל וק"ל אצל בזמן ציח שני דאיכא טהרה ור"ה לביבא
 אם כן הוה אמינא אף לטמא מגע שרי לאכלה דליכא כאן משום הוזה
 דמאן ידע שהוא טמא על כן כתב שהרמב"ם לא המיר צהן קטן וכו' אלא
 דוקא בחוזה לארץ משום דעיקר מיוצא מדברי סופרים הוה אם כן מזה

שכב (ה) כ"ה חלה שהיא מדרבנן ניתנת אפילו לכהן עם הארץ.
 ר"ל שעיקרה דרבנן כגון חלה מוזה לארץ לאפוקי חלה ארץ ישראל
 (סמן) הוה אפילו למאן דאמר שאינה אלא מדרבנן אינה בכלל הזה דכיון דעיקרה וכו'
 עד כאן המגיה) שעיקרה דאורייתא אינה נאכלת כמו שכתב בסיומן שלפני זה.
 בית יוסף: (ב) אפי"ו לכהן עם הארץ. לאפוקי מתנה כהונה שנתבאר
 לעיל סימן ס"ח (ג) שזמנן לכתולה דוקא לכהן חצר מדכתיב (ה"י"ז לא ד)
 למען יחזקו בתורת ה':

דרישה

לא היה אוכלה אפילו כהן שטבל לקריו כדמשמע נמי מבית יוסף וכשאין
 שם כהן טהור דמפרישין שתים או אותה של אור היא העיקר
 והיא במקום חלה גמורה לפיכך עושין אותה כל שהוא כדי שיהיה היכר
 ואותה שנאכלת היא כדי שלא תשתכח ולהכי עושין אותה של שיעור

כשיעור אבל כשנותנין ב' חלות דהשנייה נאכלת אפילו לובין ולובות מוטב ליתן
 כשיעור מאחר שלא מפסיד בזה שיכול ליתן לכל כהן שירצה. עד כאן המגיה)
 נראה דודאי היכא דלא מפרישים אלא אחת ונותנין אותה לכהן טהור
 לאכלה יותר טוב ליקחנה בלא שיעור כדי שיהיה זכרון שאין זו חלה
 גמורה וידע דלהכי אוכלה כהן שטבל לקריו אבל ואם היה חלה ומורה

(ע) אמר שמואל חלה חוזה לארץ אוכל והולך ואחר כך מפריש ג] חלה משום דנענין ראשית ששיריה ניכרים ללא כפירוש רש"י דאין וכתב הרא"ש (שם סי' יג) פירש רש"י אוכל כל הפת ומשייר זה כדי חלה ומפרישה באחרונה. ולא נהירא דאם כן הוה ליה למימר ומשייר כדי חלה אלא משמע נריך לשייר יותר מכדי חלה כדי להפריש עליו חלה משום דנענין ראשית (במדבר עו ט) ששיריה ניכרים (קלה פ"א מ"ט) ומיהו מוקף ודאי לא נענין מדשריטן אוכל והולך ואחר כך מפריש ה' וכן כתב סמ"ג (עשין קמא רב ע"ג) (א): וכתב עוד סמ"ג כתב מורי רבינו יהודה בשם ה"ר אלחנן דהא דאמרין אוכל והולך ואחר כך מפריש זה כשנחייבה כל העיסה צידה כשנילושה צידה אבל צמנות שכל אחת נחייבה בחלה לבדה סברא הוא שלא יועיל צלל הקפה לפטור את כולן עכ"ל (ב): ג] ומתבטלת ברוב חולין כדי לאוכלה בטומאה. בפרק עד כמה (בכורות מו.) אמר שמואל תרומת חוזה לארץ צטלה צרוב רבה מצטלה צרוב ואכיל לה צימי טומאתו. וכתב הר"ן בפרק אלו עוברין (פסחים יד: סוד"ה וכתב) שכתב הרמב"ן (מלחמות שם עו.) דהא דאמרין מצטלה צרוב היינו לומר שאם נתערבה צממותה או צפחות ממנה מרצה עליה חולין ומצטלה כדאמרין בפרק קמא דע"ה ה' דבדרבנן מצטלין איסורא כי האי גונא אבל לצטל צעירוב לכחלה לא דלערב בשאר איסורים של דציהס אין לנו עכ"ל. אבל הרשב"א כתב בפסקי חלה שלו (שער ד) דמשמע דאפילו לכחלה נוטל ומצטל והרמב"ם אף על פי שמדברין בפרק ה' מהלכות בכורים (ה"ז) נראה לכאורה שסובר כדברי הרמב"ן דלכחלה אין מצטלין אותה שכתב ו"ל אם היה שם כהן קטן וכו' הרי זה מותר לאכלה עם הזר על שלחן א' לפי שאינה מדמעת ואפילו נתערבה שזה בפרק י"ג מהלכות תרומות (ה"ה) כתב צהדיא תרומת חוזה לארץ מותר לצטלה צרוב ואוכלה צימי טומאתו: [בדק הבית] [א] אחר כך מצאתי בספר מוגה שכתב פרק ה' מהלכות בכורים אם רצה לאכול תחלה ואחר כך יפריש החלה בחוזה לארץ מותר [עד כאן]: והרמב"ם כתב שיבוא זר לערבה עם חולין וכו'. כבר כתבתי לטובו בקמון וטעמו מדחנן בפרק ד' דחלה (מ"ח) גבי חלה חוזה לארץ ונאכלת עם הזר על השלחן ואיתמר עלה צירושלמי (ה"ד) הורה רבי אבהו בצנרה שהיא צריכה רוב אמר רבי יונה מלמד שהיא עולה צפחות מק' ואינה נאסרת א"ר ועירא מתניין אמרה אפילו אחד צאחד דתניין ונאכלת עם הזר על השלחן כלומר משום דאם נתערב עם פחו של זר מותרת לזר וסברא ליה ז"ל דהלכה כרבי ועירא דמתניין מסייעא ליה וכן פסק סמ"ג ואף על פי שצממות חוזה לארץ לא התיר שמואל לצטלה אלא צרוב אפשר דהיינו דוקא צממותין לצטלה אבל היכא דאינו מתכוין לצטלה אלא שהוא אוכלה עם הזר על השלחן וממילא היא מתערבת לפעמים אפילו לא נתערבה אלא שזה מותרת

דרכי משה

שכג (א) וכן הוא בהר"ן דביצה (ע"ב דף רפ"א) [ד:] [סוד"ה אמר רבה]: (ב) וכן הוא במרדכי פרק אלו עוברין (פסחים סי' תקצו, השני) ובכל בו (סי' פט גו ע"ג):

פרישה

(ג) שמואל דאכיל מהפת ולהפרישה אחר כך. ודוקא צמלת חוזה לארץ אבל צמלת ארץ ישראל טובלת. ונריך לשייר יותר משיעור חלה כדי שמהא שיריה ניכרים: (ד) כגון שיש בהן גדול וכו'. פירוש לפוקי כשאין שם כהן שצטל שאז מפריש שמים ואם כן אוחה שנאלל אוכלין אפילו זב וזבין ה' כלעיל ודו"ק. מורי ורבי (נבואו לטור). ועיין מה שכתבתי לעיל בסימן שכ"ב סעיף קטן י':

חדושי הגהות

שכג [א] אין לדברים אלו הצנח ענין להכא ואף כי כבר מיקנתי הרבה פעמים הגהות דק הציט שדפסו שלא במקומם להמציאם אל מקומם אבל הגהה זו חפשתי בכל הסימן ולא מצאתי מנוח לכך רגלה אשר על כן אמרתי (אחרי עיוני בהרמב"ם פרק ה' מהלכות בכורים הלכה י"ב שהיה כחוב שם צמלה חלה צמולה לארץ וכו' והגיה הרב ציט יוסף בכסף משנה דנריך לומר ואם רצה לאכול וכו' ע"ש) כי אולי חסרון מצפניס יש כאן שכשהעתיק לעיל דברי הרמב"ם שצפרק ה' מהלכות בכורים ואם יש שם כהן קטן וכו' העתיק כל הנוסחא שצפריס ישיט שם עד שאין עיקרה אלא מדציהס ועל זה שפיר כתב אחר כך מנאחי בספר מוגה וכו' לא להשיעונו נפקא מינה לענין דינא דהכא אך למען דעת החסרון שצפרי הרמב"ם כלע"ד אמרי כתבי צינתי שצפריס ומנאחי שצפר כרבי יוסף (פ"ק ג) כדצרי:

הגהות והערות

שלא כתוספות יו"ט דכתב ששאר מתנות כהונה נוחנין לכתחילה דוקא לכהן וציין בחזו"א דמאי (סי' יג סק"ד) מה שכתב בהו. ובחדושי הגרי"ו לכבודו

עם ציונים מהש"ך

ממלא לשמואל ורשב"א
זכור דף כ"ז ע"א
כמו שפירשו התוספות
ז"ל (ד"ה תומת) להמירו
לכהן לאכלה בנימי
זומאן ולא לזר, והביאו
ז"ל לזה, וכן כצנז ש"ל
זוסקיס [בשר המזומה
סימן פא]:

לשון רמב"ם שם
ופרק ה' ממזנה ונתנה
כל כהן משנה ח' פרק
"דלתה, וכן פירש רש"י
חולין נ"ה, כ"ד ע"ה ל"ג,
ש"ס הרמב"ם מפני
ואי עמאם צא"ר ארץ
העמים וירושלמי שם:
[נ"מ"ס] שם ממזנה
כצנז כבורות דף כ"ז
ע"א:
ממזנה לשמואל שם
[וי"ט ע"ה]:

הגהות והערות

[ק"ס להבין המילוק בין
זומת חוזה לארץ לחלה
א"ל לארץ זש"ה ש"ס
ע"ס, וארבעה חלה חוזה
ד"ך ממזר כמקנה: שריית
ב"ה ה"ו ח"ד סימן קמ"ד
[דעת הרמב"ם בחומת
ז"ל שם שמואל לנעלה
חמלה אפילו לאכלה לזרים,
ועיין לעיל הערה ד':
[ט"ף ממזרות אמ"י
מע"א]:

ט"ף ממזרות
קניגסכנז מר"ע:
[ועיין כלל"ס להוראה א"ס
מר להפ"מ ר"ס י"ד]
ז ע"ד ע"ה ה"ב, ומה
חננו בעה"ש ש"ס, ועיין
ד"ר ש"ת בני י"ד סימן
קמ':

ז ומותר לבטלה ברוב ואוכלה בו. זה גם החולקים מודים,
דדוקא לענין לאכלה זר הוא דלר"ך מאה ואחד, אבל לאכלה כהן זימי
טומאתו מודה דסגי ברוב, כדאיתא ב"ה ש"ך, מה סימן ז' וטור
[עמוד ע"ג-ד] ופוסקים בהדיא, ע"ש: י לבטלה ברוב. משמע
ברוב מיהא בעינן. ואף על גב דלעיל
אפילו שיה צוה שיה סגי (וה"ז"ח סעיף
ד' עמוד ע"ג ד"ה ומ"ש והרמב"ם לדעת
הטור חיר"ך דשאני לאכלה לזרים,
ולא נהירא, דיציבא בארעא וגו' וא"ל
בשמי שמיא, דהא לאכלה לזרים
חמיר טפי כדאיתא בכל הפוסקים,
גם בטור משמע להדיא הכי), היינו

דדיעבד, אבל לערבה לכחלה לר"ך רוב, כן מיר"ך ז"י [שם ד"ה
והרמב"ם] לדעת רמב"ם [בכור"ס ה' יב]. אבל באמת אינו מוכרח, דדוקא
בחרומה כתב הרמב"ם [במזומה י"ה, י"א] למצטלה ברוב וי"ל דמחלק
בין חרומה לחלה, דבחלת חוזה לארץ סגי צוה צוה ולא בחרומה
חוזה לארץ י"י, וכן מוכרח בטור [שם] דכתב לדעת הרמב"ם לחלה
יכול לערבה אפילו לכחלה שיה צוה צוה אלמא דלא סגיירא ליה כמו
שכתב ז"י, ור"ך לומר דסגיירא ליה כדפירשמי. ולפי זה נראה דלאכלה
לזרים אין לערבה לכחלה לנעלה אפילו ברוב, וכן למאן דאוסר
אפילו דיעבד עד מאה ואחד אין לערבה לכחלה אפילו במאה ואחד,
ואפילו לאכלה בטומאתו דעת הרמב"ם [במלחמות פסחים סוף ט"ו, ט"ז] וש"ל

פוסקים דאין לנעלה לכחלה משום דאין מצטלים אסור לכחלה, ונהי דהמתבר פסק בזה להקל, מכל מקום לאכלה לזרים כיון דלא נתבאר
זה בדברי המחבר כן להקל אין לנעלה לכחלה. וכן דעת רבינו שמשון [בזכ"ה בחומת ה"ב להשנ"א בית ד' סוף ע"ג] והרשב"א [שו"ת ח"א
סימן של"ג] וכן נראה דעת הרמב"ם סעיף ד' [עמוד ע"ד ד"ה כמ"ג]. מיהו אם עשה כן במזיד, נראה דאף על גב דנתבאר לעיל סימן ז"ט ס"ק
י"ח דקנסין ליה, הכא שרי כיון דנלאו הכי יש פוסקים ממירים לערב אפילו לכחלה: יא ואין בה משום כהן בו. כלומר, דאף על
גב דנעלמא קיימא לן דאסור לכהן לסייע על הגרנות, בחלת חוזה לארץ הקילו בזה. וב"י [סוף סימן] דקדק מדברי רש"י [בכור"ס כ"ה ד"ה
חרומת] וטור [שם] דאף על גב דנעלה ה"ב יכול ליתנו לכהן לסייע כדי שימנו [ל"ג] חרומת חוזה לארץ:

ערך דחה למהריק"ש

ש"כ ס"ף א ואם רצה לאכול חוזה. כשנעשה כל העשה יחד. [שם] בחוצה לארץ מותר. ולר"ך לשייר מעט יותר ממה שמפריש כדי שיהיו שריים בשעם
הפרשה:

ביאור הגר"א

[ד"ל נש"ת ומותר לבטלה בו, שם [בכור"ס כ"ה, א] רבה מבטיל בו: [ט] ויבוליים
בו, מתניתין [חלה] פרק ד' [סוף משנה ח' ויחמת לכל כהן, ואמרינן בירושלמי

באר היטב

(ד) מומאיתו. זה גם החולקים מודים, דדוקא לענין זר האוכלה הוא דלר"ך
מאה ואחד, אבל לכהן זימי טומאתו מודה דסגי ברוב, [ש"ך ס"ק ט"ז]. ונראה
דלאכלה לזרים אין לערבה לכחלה לנעלה ברוב, וכן למאן דאוסר אפילו דיעבד
עד מאה ואחד אין לערבה לכחלה לנעלה במאה ואחד. מיהו אם עשה כן
במזיד, אף על גב דקיימא לן לעיל בסימן ז"ט דקנסין ליה, הכא שרי כיון
דנלאו הכי יש פוסקים ממירים לערב אפילו לכחלה, עכ"ל הש"ך [סימן ז']:

חמץ שאפה לשבת אסור לאכול ממנו, דהא יצטרך לבער החמץ בו. ועיין בשערי תשובה באו"ח סימן תמ"ד ס"ק א' הביא בשם שאילת יעב"ץ [ח"א] סימן
קל"ג ותשובת אדוני אבי וקיני פנים מאירות חלק ב' סימן [צ"ו] [צ"ג] דבריעבד יש הקנה, ע"ש. ועיין בתשובת כלל משכנות יעקב חלק א"ח סימן ק"מ [סימן קל"ה]
מה שכתב בזה]. ועיין בתשובת כנסת יחזקאל ט"ף סימן כ"ג [ד"ה עוד בשו"ת] שכתב שבשנת הפ"ו חל ערב פסח בשבת, ודרש בשבת שלפניו אשר לשבת הבאה
ויהי כל אחד לאשתו ליקח חלה, כי טעם שאין אנו נוהגין לעשות האמור בשנת הפ"ו [שבת לה, א] שלשה דברים צריך אדם לומר בו עשוהם, משום
דהלח חוצה לארץ יש לה תקנה שאוכל ומשייר, מה שאין כן בערב פסח שחל בשבת אין תקנה, ע"ש [והביאו גם כן בשערי תשובה או"ח סימן תמ"ד ס"ק ג',
וכתב הגם שכתבתי בסימן תמ"ד דיש חיקון בריעבד, מכל מקום לכחלה מיהת יש ליהור. ועיין עוד בספר מקור חיים [סימן תנו ביאורים ס"ק א] ובספר יד אפרים
סימן תקי"ו [ד"ה דאין להם תקנה] מה שכתבו על דברי מגן אברהם הני"ל:

אוצר מפרשים

ח [ס"ד ס"ק ז'] אין לערבה לבטלה בו. ומכל מקום אם נתערבה כבר אלא שלא
היה מאה ואחד כנגדה נראה לעי"ד דמותר להוסיף עליו לכתחלה עד מאה ואחד,
שהרי הרשב"א [תורת הבית ב"ה ד' סוף ע"ג] [פסק] [ל] בכל איסורי דבריהם הריין כן
שא"ס לערבו מכל מקום מותר להוסיף עליו, וכן פסק המחבר לעיל סימן
צ"ט סעיף ז', ואף שהרמ"א חולק שם ופסק כהר"א [ב"ה סימן ב], מכל מקום
כאן שלהרבה פוסקים כבר הותר לגמרי בחערובות הראשון מותר על כל פנים
להוסיף עליו, והיינו דהיינו רובו של חומר המותר לערב עמו.

הערה כריזמאן
פולגא משה אלתן חנוך גאלט
מכון ירושלים

פרק ט'

שבת להפריש חלה

ובו י"א סעיפים

76 א. מי ששכח להפריש חלה ביום חול, בין בחלת ארץ ישראל או חלת חו"ל, אם היה שיעור הפרשת חלה בעיסה בפני עצמה, יכול להפריש חלה בברכה מיד אחרי האפיה, ואין צריך לצרפם בכלי, רק צריך שיהיו כולם לפניו ובאותו חדר, ומפריש משם על הכל.

ואם לא היתה לה שיעור הפרשת חלה בעיסה בפני עצמה, אלא רק על ידי צירוף, צריך לצרף את הלחמים בכלי או במפה, ואז מפריש ומברך (א).

והנה בחלת ארץ ישראל אין לו לאכול עד שיפריש, אבל בחלת חו"ל, בעיסה שהיתה לה שיעור בפני עצמה, יכול לאכול מהלחם ולהשאיר מעט, ולהפריש חלה מהנותר (ב), אבל אם לא היתה לה שיעור בפני עצמה אלא רק ע"י צירוף, דינה בחלת ארץ ישראל (ג). וגם כאשר מפריש אחרי שאכל, חייב לברך (ד).

✽ מקורות וביאורים ✽

תר"ג) צמי' לשם הארץ אס בחלת ארץ ישראל יכול ליתן עיניו בצד זה ולאכול בצד אחר, או יש איסור לאכול, כמו שגראה מלשון הש"ע שכתב 'לא יאכל עד שיפריש', ופלפל בדברי הראשונים בזה ע"ש. ועיין גם במשנ"ב סימן תק"ו ס"ג צביה"ל ד"ה וליחנה לכהן.

(ג) כ"כ המשנ"ב סימן תק"ו סק"ו בשם חק יעקב. ומקור הדין הוא בסמ"ג, והביאו ג"כ צ"י יו"ד סימן שכ"ג, וכ"כ המרדכי פ"ג דפסחים, ופסקו מור"ם שם צ"ו"ד, וערוך השלחן שם סעי' ד'. וכבר כתבנו לעיל פרק א' הי"ז, ועוד מקומות.

(ד) כבר כתבנו לעיל פרק ו' ה"ג שלענין הזכרה כל הפוסקים עלו בהסכמה שגם כאשר מפריש בחלת חו"ל אחרי שאכל

(א) צמ"א או"ח סימן תנ"ו ס"א כתב, שאין צריך צירוף כל ולא מפה כאשר היה בעיסה שיעור חלה, אבל אם לא היה אלא ע"י צירוף, או גם אח"כ צריך לצרף בכל או מפה ע"ש. וכן הסכימו המג"א שם סק"ג, ומקור חיים (לבעל הנטה"מ) סק"ה. וראה במשנ"ב סק"ז הפרטים של צירוף כל או מפה, וכתבנו לעיל בדין צירוף כל, וכן שם בסק"י מה שביאר בזה. ושם בסק"ז במהד' דרשו הביאו דעת הגריש"א והגרשו"א דמהני גם אם נמצאים בשקיות, ורק אם כל לחם יש לו שקית מיוחדת, הסתפק הגרשו"א, ושם לענין מלות שבתוך הקופסא ע"ש. וכבר כתבנו בענין זה.

(ב) ש"ע יו"ד סימן שכ"ג ס"א. ובספר אברהם יגל (למהר"א בר דוד, לוורנו

גר"ל ר' יעקב בנימין מארזות גא.כ"א

ודע שבכל חלת חו"ל שיכול לאכול ולשייר כדי להפריש ממנו אחר כך, [וכן באופנים המותרים בשעת הדחק בחלת ארץ ישראל, כמו שיתבאר להלן], יש אומרים שצריך לשייר שיעור לחם ששיריה ניכרים, ויש אומרים שצריך לשייר כוית לחם (ה). ואין להפריש מעיסה אחרת על זו, אלא יפריש מן המשויר הזה בעצמו (ו).
ואם לא נשאר לו שיעור הגו"ל, יש אומרים שצריך לצרפו עם לחם אחר כדי שיגיע לשיעור הג"ל, ואז יפריש על הכל. ויש חולקים (ז).

מקורות וביאורים

ממה שנותר, וכן אם מפריש צמוצ"ש וכדו', שיש לזרז על זה, קמנו משם.

(ד) בכל חלת חו"ל דבעינן שישייר כדי להפריש צמוצ"ש או מוצאי יו"ט, כתב צמשנ"צ סימן תק"ו ס"ק כ"ב שיש לשייר מעט יותר משיעור הפרשת חלה, חדא כדי לקיים מה שכתב צרמ"א יו"ד סימן שכ"ג ס"א דבעינן שיהיו שיריה ניכרים, ועוד כדי שלא יראה הדבר כאלו הפריש צו"ט ע"ש. ומקור הדין, צמשנה סוף פרק א' דחלה, האומר כל גרני תרומה, וכל עיסתי חלה, לא אמר כלום, עד שישייר מקצת ע"כ. וצמנהיי"ט אלגאזי הל' חלה אות ח' סק"ב, והביאו ג"כ צמנ"ח מנה"ש שפ"ה אות י', צידד דיש לשייר שיעור כוית, וחלה דבר זה אי דרשינן טעמא דקרא או לא. [וצפתחא זוטא כלל ג' סק"ט חלה דבר זה בצבורת אחרות צמחוקת ראשונים]. וראה צנד"מ שם על מהריט"א שהביאו רבים מאחרונים שכתבו כווסיה ע"ש. וצמקדש מעט יו"ד סימן שכ"ג מסיק דאפילו כל שהוא ע"ש. [וצדרך אמונה פ"ה מציכורים סק"ח לא זכר דברי המשנ"צ]. וצמלא העומר סימן שכ"ג סק"ג האריך להוכיח דלא צענין כוית כדי שיהיה שיריה ניכרין ע"ש.

והנה צטעם הדבר, נחלקו בזה הראשונים, כי הרע"צ כתב דחלה ותרומה כתיב ראשית, ובעינן שיהיו שיריים ניכרין. וציאר דבריו התוס' יו"ט שם, דכיון דקרא כתיב מראשית עריסותכס, אם אין שיריים, אין כאן ראשית ע"כ. אולם הרמב"ם בפירוש המשניות שם כתב טעם אחר, דכיון דקרא כתיב 'מראשית', משמע דלא יכלי ראשית, ולכן חייב לשייר משהו ע"ש. ועיין מה שתמהו על דברי הרע"צ צמנהיי"ט אלגאזי ה"ל, ח"י הגרע"א הג"ל, ועוד לו צמחמות פ"ד מ"ה, חוס' אנשי שם, וצחלה לחם סימן א' סק"ב, מדברי התוס' חולין דף קל"ו ע"א ד"ה ראשית, ומה שהאריכו בזה צפתחא זוטא כלל ג' סק"א ואילך, ולקט העומר פ"ב הערה כ"ב.

(ו) כ"כ צחלה לחם סימן ב' ס"ו. וראה שם צמקורות הדין ס"ק כ"ג מה שהאריך בזה.

(ז) הט"ו אות ח' סימן תנ"ז סק"ג כתב, שצכה"ג שלא נשאר לו שיעור ששיריה ניכרים, לא יפריש עד שיצרף מה שנשאר לו עם לחם אחר ויהיה יחד כשיעור הראוי על פי הדין ע"ש. והיינו שימתין עד שיהיה לו לחם אחר, ואז יצרף יחד עם הלחם שנשאר

ב. אין מפרישים חלה בשבת ערב שבת ויום טוב סמוך

לו צפתחא משיעור הנזכר. אמנם שם אות ב' חלק עליו, וס"ל דב או חו"ל, כיון דמעיקרא נחתיב שכה ואכל ולא נשאר שיעור מפריש ממה שנשאר ואין צריך וכ"כ המקור חיים (לצעל נחה ב' צביאורים, ומגן האלף שם אפרים סימן תק"ו, ודחו דברי המאמר"ר אות ג' כתב דלכתמי יש לצרף ללחם אחר, וצדיעבד יפריש מהנותר ע"ש. והעתיקו חנ"ו ס"ק טו"ב.

(ח) צש"ע אות ח' סימן של" שאין מפרישים מר וצמשנ"צ ס"ק כ"ו כתב דה ואפילו צמו"ל שעיקר ההפרה שלא תשכח תורת חלה, הד לזה, כתב צמשנ"צ ס"ק כ"ה ופשוט דהוא הדין לענין הרמב"ם, שהוא מפני שד ובשם כמה אחרונים כתב צמחקן דבר. וראה צשער ע"ש. וטעם נוסף מצינו ב' אות ח' סימן תי"ח אות ט"ו, חלק הגבוה מחלק ההדיוט צורר ע"ש. וע"ע צקהילות י סימן ח' מה שכתב וצבאורה יל"ע, כי חלה ו וא"כ מאי שנ

ב. אין מפרישים חלה בשבת. ומחמת כן, תיקנו חכמים ז"ל לשאול את בני ביתו בכל ערב שבת ויום טוב סמוך לחשכה אם הפרישו חלה או לא (ח).

מקורות וביאורים

בש"ע או"ח סימן שכ"ג ס"ז שמעיקר הדין מותר להטביל כלי חדש בשבת, ורק ירא שמים יחננה לגוי במתנה. וכחז הט"ז שם סק"ה דהיינו טעמא משום דטבילת כלים חדשים מדרבנן, דדוקא כלים טמאים גמורים מן החורה אסור להטביל משום מתקן מנא ע"ש. וא"כ מאי שנא הפרשת חלה מטבילת כלים. ועיין בביה"ל סימן שכ"ג הגו"ד ד"ה מותר. ודו"ק.

אם בזמננו נוהגים לשאול

והנה לענין תקנת חז"ל לשאול בכל ערב שבת, מקור הדין במשנה סוף פ"ב דשבת. וראיתי בתשכ"ח סימן רנ"א פ"ז שכתב חז"ל, ויש מן החכמים שנוהגין להזהיר לגשותיהם בערב שבת עם חשכה על הפרשת חלה, לפי שאין מפרישין חלה בשבת, ומדת חסידות הוא צמזמה לארץ, שהרי יכול לאכול בלא הפרשה חלה, כמו שביארנו (ראה בדבריו לעיל פ"ו) עכ"ל. מצוה דבחז"ל יש מידת חסידות, ומעיקר הדין פטור. אך המשנ"ב או"ח סימן ר"ס ס"ק י"ג כתב בשם כנסת יחזקאל סימן כ"ג שהיוס אין נוהגים לשאול, וטעמו מפני שבחז"ל יש תקנה להתחיל לאכול את הלחם ולשייר, ושלפ"ז בערב פסק שחל בשבת שאין תקנה שיוכל לאכול מן החמץ ולשייר ולהפריש מן החמץ בפסח, צריכים לשאול גם בזה"ז ע"ש. וכ"כ בדרושי הנל"ח דרוש ל"ו אות ט"ז כהננס"י. באופן דאף מידת חסידות ליתא.

לו בפחות משיעור הנכרך. אמנם הנהר שלום שם אות ב' חלק עליו, וס"ל דבין בחלת א"י או חז"ל, כיון דמעיקרא נחייב בחלה, אפילו שכתב ואלו ולא נשאר שיעור הנכרך כנ"ל, מפריש ממה שנשאר ואין צריך צירוף ע"ש. וכ"כ המקור חיים (לבעל נטה"מ) שם אות ב' בביאורים, ומגן האלף שם אות ג', ויד אפרים סימן תק"ו, ודחו דברי הט"ז. מיהו המאמר"ר אות ג' כתב דלכתחילה אם אפשר יש לנרף ללחם אחר, ובדיעבד אם אי אפשר, יפריש מהנותר ע"ש. והעתיקו בכה"ח סימן מנ"ו ס"ק טו"ב.

(ד) בש"ע או"ח סימן של"ט ס"ד פסק שאין מפרישים תרו"מ בשבת. ובמשנ"ב ס"ק כ"ו כתב דהוא הדין חלה. ואפילו בחז"ל שעיקר ההפרשה היא משום שלא משתכח מורת חלה, הדין כן. והטעם לזה, כתב במשנ"ב ס"ק כ"ה [לענין תרו"מ, ופשוט דהוא הדין לענין חלה] דדעת הרמב"ם, שהוא מפני שדומה למקדיש, ובשם כמה אחרונים כתב משום שנראה כמתקן דבר. וראה בשער הציון אות כ"ד ע"ש. וטעם נוסף מלינו בשו"ת אבני נזר או"ח סימן תי"ח אות ט"ז, דכיון שמפריש חלק הגבוה מחלק ההדיוט, יש בו משום בורר ע"ש. וע"ע בקהילות יעקב צחי' לבינה סימן ח' מה שכתב בענין זה.

ולבאזרה יל"ע, כי חלה בזמן הזה דרבנן, וא"כ מאי שנא ממה שפסק

ובן יש בית גיע יס, זיב יאר זיב זאן יוש רח ית, זיה אזי ות מן יא זא יב זיה זיה לו גל לו זר

ד. שיעור החזון איש:

מ-1.200 קילו קמח, מפרישים בלא ברכה.

מ-2.250 קילו קמח, מפרישים בברכה (ח).

ז.ה. שיעור הגרי"מ מ'טיקוצ'ינסקי::

מ-1.050 קילו קמח, מפרישים בלא ברכה.

מ-1.570 קילו קמח, מפרישים בברכה (ח).

מקורות וביאורים

סק"ב, שהציאו מהוראות של החו"א לאפיית מצות שלא ללוש יותר מקילו צבת אחת. ודע כי במועדים וזמנים ח"ו סימן קע"ג כתב ששיעור החו"א התפשט מאוד, ושם צהערה אות א' כתב שהוא צחן כמה קילו לפי הנפח הנכרך לפי הקמת המלוי בשוק בזמננו, ויאל לו שהוא קרוב לשלש קילו. וסיים, וכמדומני שטוב להחמיר, אבל קשה לקבוע שהשיעור משתנה לפי סוג הקמת וזנענוע וצדחיקה הרבה או מעט עכ"ל. וע"ע לו בתשובות והנהגות ח"א סימן תרע"ד צזה.

(ח) דעת הגרימ"ט, נמצא בספרו ארץ ישראל הלי' חלה ע"ש. וכוותיה פסק בשו"ת שרגא המאיר ח"ח סימן ט"ו שהציא בשם זקנו הגאון בעל פתחא זוטא בכת"י דסצר מר שלהפריש בלא ברכה הוא מקילו חמישים. אך שם ס"ל שבכדי לצרך לריך שיהיה 2.1 כיע"ש.

דרהם מצרים לדרהם צבל, כבר העלה נד בזה אחד מחלמידיו. עכ"פ גם מצאתי בק' שמו יוסף ממרה"י ו' וואליד ז"ל, מחכמי מרוקו, שכתב שם בסימן רכ"ט וז"ל, בענין שיעור חלה, כתב לי כמהור"ש ו' שימול שהוא חמשה ליטרא קמח, שהם שני קילום וחצי, ואז מתחייב להפריש חלה, שכך קבלה בידם מן הראשונים ע"כ, ודו"ק, עכ"ל. הרי לן ששיעורו נראה כשיעור הרב בא"ח לפי דעה השניה בשיעור משקל הדרהם.

(ז) כ"כ בחו"א מועד בקונטרס השיעורים סימן ל"ט, ועוד מוצא בשיעורים של חורה בשיעורי המצוות אות י"ט-כ. והוא כהצ"ח פסחים דף קט"ו ע"א, והגר"א במעשה רב סימן ק"ו, ותח"ס או"ח סימן קכ"ו. אמנם בתשובה מאהבה ח"ג דף ס"ח ע"ב, חלק על רבו הצ"ח. וראה במהד' דרשו במשנ"ב סימן תנ"ו

מ' דבריו
בענין
ידיד ה'
בן של
ש"א, בן
ליס ת"ו
ל, נוסח
איש חי
במוספת
חי בענין
יחי אנכי
של קמח
יה דורש
ה על פי
יפה י"ח
ועשרות
ה שכתב
ושב שיש
ים שלנו,
מכת"י.
זכוסקים
יך ליישב
חלק בין

21

915.694.041

D 986 E

ספר ארץ ישראל

בשני חלקים

חלק א. דיגי ומנהגי ארץ ישראל, מעלותיה, גבולותיה
וקשריה לישראל

חלק ב. סצנות התלויות בארץ

סאח

הגאון רבי יחיאל מיכל מוקצינסקי זצ"ל

ירושלים תשמ"ד

הוצאת האחים לוינ'אפשמן ושות' בע"מ

ן כיום נוהגים להחמיץ את העיסה כמיני שמרים, ואלה שנוהגים עוד היום להחמיץ בשאור יש שנהגו לקחת השאור מהעיסה שלא הורמה חלטה ולהתה לרוך עיסה שלא הורמה חלטה. אבל מוטב לקחת השאור מעיסה שכבר הורמה חלטה ליתרה לעיסה שהורמה חלטה כי אם יקח מעיסה שלא הורמה חלטה שמה יתן השאור לחוך עיסה שאין בה כשיעור שהיא פטורה ונמצא אפשר שיפריש מפטור על החיוב.

ן אע"ג שבזמן הזה אפילו בא"י "חלה" מרבנן, דבחלה כתיב "בבואכם בביאת כולכם (כתובות כה. זרמ"ג) בכורים פ"ה ה"ו"ד שכב ב) — יש חילוק גם בזמן הזה בין אי"ל חו"ל: בארץ ישראל נקראת "עיקרה דאורייתא" וכח"ל, עיקרה דרבנן. ונפקא מינה להלכה דבח"ל במקרה ששכח בערב שבת להפריש חלה אוכל והולך (ומניח שעור שיריים) ואחר שבת מפריש החלה גם על מה שאכל, ואילו בארץ ישראל אסור לאכול בכל אופן טרם הפריש (בכורות כה. ופוש"ע וי"ד שכנ).

ומשום שבח"ל אם שכח להפריש יש תקנה להפריש אח"כ, לכן אין נוהגים בזמננו לומר בערב שבת, עשרתם הפרשתם חלה" משום שיש תקנה לאכול ואח"כ להפריש. ולפי"ז בארץ ישראל שאין זו תקנה צריכים כן לנהוג גם היום לשאול בערב שבת לבני ביתו, הפרשתם חלה, מהחלות שנאפות בכית

(השובת כנסת יחזקאל מובאה בפ"ה שכנ. סק"ה).
 ביחוד צריכים לשאול ולהזהיר ע"ז בערב פסח בנוגע להמצות אם הופרשה חלה, מכ"ש בער"פ שחל בשבת שצריכים לשאול ע"ז בערב שבת, (וכער"פ שחל בשבת הוזהירו ע"ז גם בחלת חו"ל להפריש דוקא בער"ש דבשבת אין עוה עצה להפריש מחלת החטף, וכמ"ש ש) וכן גם דגן חו"ל המובא לא"י, מכיון שנתגלגלה העיסה בא"י, הרי זה חלה אי"י, (ודגן אי"י שיצא לחו"ל ונתגלגל שם הריז עיסת חו"ל) שנאמר בחלה, אשר אני מביא אתכם שמה שמה אתם חייבים מד"ת בין על פירות הארץ ובין על פירות חו"ל (רמב"ם בכורים פ"ה ו, ממשנה דחלה ריש פ"ב וכרבי עקיבא בירושלמי שם).

סימן ב. חלה וחדש

א. חלה

א המשת מינידגן חייבים בחלה, חטים, שעורים, כוסמין, שיפון, שבלת שעל (ריש מס' חלה).

ב שיעור העיסה שחייבת בחלה ולברך על ההפרשה, הנה מלשון המשנה, חמשה רבועי קמחי ושאר השיעורים של רבותינו כגון שיעור האצבעות — לא ידועים לנו, גם 43 ביצים וחומש ביצה לא ידועים כיום, כי הביצים שלנו קטנים בהרבה מהביצים של זמן חו"ל, כי על כן לא ברור לנו השיעור המדויק. לפיכך נוהגים שרק על עיסה מן שבעה אוקיות קמח (2 ק"ג פחות רבע) מכרכים עליה להפריש חלה, ומחמש עד שבע אוקיות מפרישים בלא ברכה. פחות מחמש אוקיות לא צריכים להפריש.

וכי הראב"ד (בכורים פ"ה י"א), וקורא לה שם ואומר הרי זו חלה. גם אם לש עוגות ממותקות ו, לעקאד"י אם יש בעיסה השיעור חייבת בחלה, ואפי' עיסה שנילושה בין ודבש אם רק בלילה עכה צריך להפריש, אבל אם בלילה רכה כגון הסופגנין העשויים, כספוג פטורים.

ד. ואעפ"י שכל המינים הנזכרים לעיל (אות א) חייבים בחלה לא כולם מצטרפים זה עם זה. חטים מצטרפים רק עם כוסמין ושאר מינים מצטרפים זה עם זה (ויש בו דעות רבות ושונות). ואם עושה למשל שתי עיסות אחת מחיטים ואחת משעורים אין מפרישים מזו על זו, אפילו אם נשכו העיסות זו בזו, ואם עירב קמח בקמח הרי נעשו כעיסה אחת אפילו אם היו שני קמחים מחטים ומשעורים ואין בכל אחת כשיעור מצטרפים יחדו לשיעור (פוש"ע חלה שכ"ד). ולפ"מ"ש חמ"ז גם אם בלל שתי העיסות של חטים ושעורים ועירבב העיסות בכלילה גמורה יש גם בזו משום בילה כשני קמחים שנתערבו.

ה. בזמן הזה שהחלה ניתנת לשריפה אין צריך להפריש כשיעור החלה הנאמר במשנה (חלה פ"ב ז) ובטוש"ע (וי"ד שכ"ב) ודי אם מפריש רק כשעורה כדון התורה שאין שיעור לחלה.